

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
terviktekst
01.01.2024
Mitte jõustunud redaktsioon
RT I, 07.03.2023, 39

Perehüvitiste seadus

Vastu võetud 15.06.2016

[RT I, 08.07.2016, 1](#)

jõustumine 01.01.2017

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
15.06.2016	RT I, 08.07.2016, 1	01.01.2017, osaliselt 01.07.2017, 01.01.2018 ja 01.01.2019
19.12.2016	RT I, 24.12.2016, 1	01.01.2017
15.11.2017	RT I, 28.11.2017, 2	01.01.2018
06.12.2017	RT I, 28.12.2017, 7	01.07.2020, osaliselt 01.03.2018 ja 01.09.2019; osaliselt muudetud [RT I, 30.06.2020, 11]
17.10.2018	RT I, 26.10.2018, 1	01.04.2022, osaliselt 05.11.2018 ja 01.09.2019; osaliselt muudetud [RT I, 30.06.2020, 11]; osaliselt muudetud [RT I, 31.03.2022, 1]
20.02.2019	RT I, 13.03.2019, 2	15.03.2019, osaliselt 01.09.2019
30.10.2019	RT I, 31.10.2019, 6	30.10.2019 - Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi otsus tunnistas põhiseadusevastaseks ja kehtetuks perehüvitiste seaduse § 37 lg 3 kolmanda lause (alates 1. septembrist 2019 kehtivas sõnastuses) osas, mille järgi ei arvata vanemahüvitise arutamisel isikustatud sotsiaalmaksu hulka töötuskindlustuse seaduses sätestatud tööandja maksejõuetuse hüvitiselt arvestatud sotsiaalmaksu olukorras, kus isik töötab vanemahüvitise arutamise aluseks oleval arvestusperioodil ja selle perioodi eest maksab Eesti Töötukassa tööandja maksejõuetuse hüvitist ning arvestab sellelt sotsiaalmaksu, mis laekub vanemahüvitise arutamise aluseks oleval perioodil või pärast seda.
20.04.2020	RT I, 06.05.2020, 1	07.05.2020
18.06.2020	RT I, 30.06.2020, 11	01.07.2020, osaliselt 01.04.2022; osaliselt muudetud [RT I, 31.03.2022, 1]
19.10.2020	RT I, 21.10.2020, 1	19.10.2020 - Riigikohtu üldkogu otsus tunnistas põhiseadusevastaseks ja kehtetuks perehüvitiste seaduse § 6 lg 1 teise lause osas, milles see säte ei võimalda Sotsiaalkindlustusametil ilma seni toetust saava vanema

		nõusolekuta määrata, et lahus elavad vanemad saavad ühise lapse eest lapsetoetust ja lasterikka pere toetust kordamööda, kui see laps kasvab kordamööda ligikaudu võrdse aja kestel mõlema vanema peres.
10.03.2021	RT I, 22.03.2021, 2	01.04.2021
19.05.2021	RT I, 28.05.2021, 12	07.06.2021, osaliselt 01.07.2021 ja 01.04.2022
22.11.2021	RT I, 10.12.2021, 1	01.09.2022, välja jäetud [RT I, 31.03.2022, 1]
08.12.2021	RT I, 22.12.2021, 2	01.01.2022
16.03.2022	RT I, 31.03.2022, 1	01.04.2022, osaliselt 01.07.2022
18.05.2022	RT I, 07.06.2022, 1	17.06.2022
28.12.2022	RT I, 11.01.2023, 2	01.02.2023, osaliselt 01.05.2024; osaliselt rakendatakse tagasiulatuvalt alates 01.01.2023
15.02.2023	RT I, 07.03.2023, 5	01.01.2024

1. peatükk Üldsätted

§ 1. Seaduse reguleerimis- ja kohaldamisala

- (1) Käesolev seadus sätestab perehüvitiste liigid, eesmärgid ja ulatuse ning nende määramise ja maksmise tingimused ja korra.
- (2) Käesolevas seaduses ettenähtud sotsiaalkaitsele kohaldatakse sotsiaalseadustiku üldosa seaduse sätteid, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.
- (3) Kui pereliige elab või töötab Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigis või Šveitsi Konföderatsioonis, kohaldatakse perehüvitiste määramisel Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta (ELT L 166, 30.04.2004, lk 72–116).

§ 2. Seaduse eesmärk

Käesoleva seaduse eesmärk on toetada lastega peresid ja laste kasvatamist.

§ 3. Perehüvitised

- (1) Perehüvitised on riigieelarvest Sotsiaalministeeriumi kaudu finantseeritavad rahalised hüvitised, mida makstakse lastega perede heaolu tagamiseks.
- (2) Perehüvitiste liigid on riiklikud peretoetused (edaspidi *peretoetused*), vanemahüvitis ja elatisabi.

§ 4. Perehüvitisi saama õigustatud isikud

(1) Perehüvitisi määratakse ja makstakse käesolevas seaduses sätestatud tingimustel sotsiaalseadustiku üldosa seaduse § 3 lõikes 1 nimetatud isikule.

(1¹) Ema vanemahüvitis määratakse ja seda makstakse ka ajutise viibimiselusega Eestis seaduslikult viibivale ja töötavale isikule, kelle eest sotsiaalmaksu maksja on kohustatud maksma sotsiaalmaksu või kes iseenda eest maksab sotsiaalmaksu sotsiaalmaksuseaduses sätestatud korras, suuruses ja tähtaegadel. [RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.04.2022]

(2) Perehüvitise saamise õigus on käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isiku Eestis elaval pereliikmel ja välismaal õppimise tõttu perest eemal viibival lapsel.

(3) Eesti alalisel elanikul, kelle elukoht on mitmes riigis, on õigus perehüvitistele, kui ta on resident tulumaksuseaduse § 6 lõike 1 tähenduses.

(4) Perehüvitise saamise õigust ei ole Eesti elanikul, kes saab mõne teise riigi samaliigilist hüvitist.

§ 5. Isikute teavitamine peretoetuste ja vanemahüvitise saamise õiguse tekkimisest

(1) Sotsiaalkindlustusamet kontrollib sotsiaalkaitse infosüsteemi kantud andmete alusel isikute vastavust peretoetuste või vanemahüvitise saamise tingimustele ja teavitab isikuid hüvitise õiguse tekkimisest.

Sotsiaalkindlustusamet edastab hüvitise õiguse tekkimise kohta teate isikute e-posti aadressidele või sotsiaalseadustiku üldosa seaduse § 27 lõike 1 punktides 2 ja 3 nimetatud viisil.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud hüvitise õiguse tingimuste vastavust kontrollitakse järgmiste andmete alusel:

1) isiku üldandmed – isikukood, perekonna- ja eesnimi, elukohta ja kontaktandmed, andmed perekonnaseisu, surma, surnuks tunnistamise, teadmata kadumise või tagaotsimise või eestkoste seadmise või sotsiaalhoolekande seaduse tähenduses hoolduspere vanemaks (edaspidi *hoolduspere vanem*) olemise kohta, andmed isikuhooldusõiguse äravõtmise kohta, andmed elamisloa või -õiguse ja kodakondsuse kohta; [RT I, 28.11.2017, 2- jõust. 01.01.2018]

1¹) lapse eeldatav sünnikuupäev; [RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

2) andmed aja- või asendusteenistuse perioodi kohta.

(3) Lapse surnult sünni korral teavitab Sotsiaalkindlustusamet isikut sünnitoetuse ja vanemahüvitise saamise õiguse tekkimisest pärast seda, kui on kontrollinud lapse surnult sünni fakti ning isiku vastavust käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatule. Lapse surnult sünni kontrollimiseks edastatakse andmed tervise infosüsteemist sotsiaalkaitse infosüsteemi.

[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.04.2022]

§ 6. Perekohustuste taotlemine

(1) Perekohustuste taotlemiseks esitab sotsiaalseadustiku üldosa seaduse § 3 lõikes 1 nimetatud isik (edaspidi *taotleja*) taotluse Sotsiaalkindlustusametile, välja arvatud juhul, kui peretoetused on määratud käesoleva seaduse § 28 lõikes 6 sätestatud alusel. Kui vanemad soovivad hüvitise saamise õigust kasutada kordamööda, esitab hüvitise uus taotleja taotluse, millel on seni hüvitist saanud isiku nõusolek.

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.09.2019]

[RT I, 21.10.2020, 1- jõust. 19.10.2020 - Riigikohtu üldkogu otsus tunnustab põhiseadusvastaseks ja kehtetuks perekohustuste seaduse § 6 lg 1 teise lause osas, milles see säte ei võimalda Sotsiaalkindlustusametil ilma seni toetust saava vanema nõusolekuta määrata, et lahus elavad vanemad saavad ühise lapse eest lapsetoetust ja lasterikka pere toetust kordamööda, kui see laps kasvab kordamööda ligikaudu võrdse aja kestel mõlema vanema peres.]

(2) Perekohustuste taotlemise päevaks loetakse taotluse vastuvõtmise päev. Kui taotlus on saadetud posti teel, loetakse taotlemise päevaks taotluse lähtekohtas postitamise kuupäev. Kui taotlus on esitatud elektrooniliselt, loetakse taotlemise päevaks taotluse esitamise päev.

(3) Sotsiaalkindlustusamet edastab teate perekohustuste määramise kohta e-posti aadressil või sotsiaalseadustiku üldosa seaduse § 27 lõike 1 punktides 2 ja 3 nimetatud viisil sellele vanemale, kes ei esitanud perekohustuste taotlust või kellele ei määratud peretoetusi käesoleva seaduse § 28 lõikes 6 sätestatud alusel.

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.09.2019]

(4) Perekohustuste taotluse andmete loetelu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

§ 7. Perekohustuste arvutamise alused

(1) Peretoetuste suurus kehtestatakse konkreetse suurusena. Peretoetuste maksmise alguskuul arvutatakse toetuse suurus proportsionaalselt päevade arvuga, mille eest on õigus hüvitist saada.

(2) Vanemahüvitise arvutamise aluseks on isikustatud sotsiaalmaksu suurus. Vanemahüvitise maksmise kuul arvutatakse vanemahüvitis proportsionaalselt nende kalendripäevade arvuga, mille eest on isik vanemahüvitist taotlenud ning mille eest on tal õigus hüvitist saada.

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

(3) [Kehtetu -RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

§ 8. Perekohustuste määramine ja maksmine

(1) Perekohustuste määramise või määramata jätmise otsustab Sotsiaalkindlustusamet.

(2) Kui isikul on õigus saada mitut liiki perekohustusi, määratakse ja makstakse need samal ajal, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti.

(3) Sotsiaalkindlustusametil on lisaks rahvastikuregistri seaduses sätestatud andmetele õigus lähtuda ka teistest andmetest, mille alusel otsustatakse perekohustuste maksmine, peatamine või lõpetamine.

(4) Perekohustusi makstakse sotsiaalseadustiku üldosa seaduse §-s 28 sätestatud korras.

(5) Kui perehüvitiste saajale makstakse Sotsiaalkindlustusameti kaudu teisi sotsiaalkindlustushüvitisi kojukandega, rakendatakse perehüvitiste väljamaksmiseks sama viisi.
[RT I, 11.01.2023, 2- jõust. 01.02.2023]

(6) Perehüvitiste arvutamisel, määramisel, maksmisel ja tasaarvestamisel ümardatakse summa ühe sendi täpsusega.

§ 9. Taotleja teatamiskohustus

Taotleja on kohustatud Sotsiaalkindlustusametile viivitamata teatama järgmistest asjaoludest, mis mõjutavad perehüvitise saamist või selle suurst:

- 1) taotleja või lapse elama või õppima asumine teise riiki või teises riigis õpingute katkestamine või lõpetamine;
- 2) pereliikme – vanema, eestkostja, hoolduspere vanema, vanema abikaasa või muu hüvitist saama õigustatud isiku – tööle asumine Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriiki või Šveitsi Konföderatsiooni;
[RT I, 28.11.2017, 2- jõust. 01.01.2018]
- 3) perehüvitiste saamine välisriigilt.

§ 10. Valla- ja linnavalitsuse teatamiskohustus

Valla- või linnavalitsus teavitab Sotsiaalkindlustusametit viivitamata asjaoludest, mis mõjutavad perehüvitiste maksmise peatamist, jätkamist või lõpetamist. Muu hulgas teavitab valla- või linnavalitsus lapse perest eraldamisest ja last tegelikult kasvatavast isikust, lapse turvakodusse või asendushooldusele paigutamisest ning asjaolust, et lapse elukohta ei ole olnud võimalik tuvastada valla või linna territooriumil, või perekonna kolimisest välisriiki.

[RT I, 28.11.2017, 2- jõust. 01.01.2018]

§ 11. Politsei- ja Piirivalveameti teatamiskohustus

Politsei- ja Piirivalveamet teavitab Sotsiaalkindlustusametit tagaotsimismenetlusest või teadmata kadunud isiku asukoha tuvastamise menetluse lõpetamisest kümne tööpäeva jooksul.

§ 12. Perehüvitiste maksmise peatamine ja jätkamine

(1) Sotsiaalkindlustusamet peatab perehüvitiste maksmise, kui laps eraldatakse perest või kui lapse suhtes on algatatud eestkoste seadmise menetlus.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 05.11.2018]

(2) [Kehtetu -RT I, 28.11.2017, 2- jõust. 01.01.2018]

(3) Sotsiaalkindlustusamet jätkab perehüvitiste maksmist lapse vanemale, kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud põhjus on ära langenud.
[RT I, 28.11.2017, 2- jõust. 01.01.2018]

(4) Sotsiaalkindlustusamet peatab perehüvitiste maksmise, kui perehüvitiste saaja viibib kinnipeetava, arestialuse või vahistatuna kinnipidamisasutuses, välja arvatud käesoleva seaduse § 30 lõikes 6 sätestatud juhul. Perehüvitiste maksmist jätkatakse teisele taotlejale käesolevas seaduses sätestatud tingimustel.

(4¹) Kui isiku suhtes on jõustunud kohtuotsus vangistusega karistamise kohta ning vangistus on pööratud täitmisele, peatab Sotsiaalkindlustusamet vanemahüvitise maksmise karistuse kandmise ajaks.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

(5) Sotsiaalkindlustusamet peatab perehüvitiste maksmise, kui kojukandega makstavad hüvitised on välja võtmata vähemalt kaks kuud. Pärast taotluse esitamist makstakse hüvitised taotlejale välja.
[RT I, 11.01.2023, 2- jõust. 01.02.2023]

(6) Sotsiaalkindlustusamet peatab perehüvitiste maksmise perehüvitisi saavale isikule, kui tema suhtes on algatatud teadmata kadunud isiku asukoha tuvastamise menetlus või kui tema suhtes on algatatud tagaotsimismenetlus põhjusel, et isik hoiab kõrvale vabuduskaotusliku karistuse kandmisest. Perehüvitiste maksmist jätkatakse, kui peatamise põhjus on ära langenud.

§ 13. Perehüvitiste maksmise lõpetamine

Sotsiaalkindlustusamet lõpetab perehüvitiste maksmise vanemale, kui vanemal ei ole lapse suhtes hooldusõigust või kui tema alaealisele lapsele määratakse eestkostja või laps suunatakse asendushooldusele sotsiaalhoolekande seaduse § 45⁹ lõike 1 alusel.
[RT I, 11.01.2023, 2- jõust. 01.02.2023]

§ 14. Perehüvitiste tagasinõudmine ja tasaarvestamine

(1) Perehüvitiste tagasinõudmisel ja tasaarvestamisel kohaldatakse sotsiaalseadustiku üldosa seaduse sätteid, arvestades käesoleva seaduse erisusi.

(2) Sotsiaalkindlustusamet võib tasaarvestada isikule alusetult makstud perehüvitisi käesoleva seaduse alusel makstavate perehüvitistega. Tasaarvestatav summa ei või ületada 20 protsenti isikule määratud peretoetuste ja elatisabi summast. Vanemahüvitise saajale säilitatakse vähemalt 50 protsenti käesoleva seaduse § 39 lõikes 1 sätestatud vanemahüvitise määra.

(3) Käesoleva seaduse § 19 alusel määratud toetus nõutakse tagasi või tasaarvestatakse ulatuses, mis kattub toitjakaotuspensioni või toitjakaotuse korral rahvapensioni maksmisega sama vanema või vanema abikaasa eest.

(4) Kui Sotsiaalkindlustusamet teeb isikule ettekirjutuse sundtäitmise algatamise kohta tagasinõude täitmata jätmise kohustuse korral, ent puuduvad andmed isiku aadressi kohta, või kui isik ei ela teadaoleval aadressil ja tema tegelik viibimiskoht ei ole teada ning ettekirjutust ei ole võimalik sotsiaalseadustiku üldosa seaduses sätestatud viisil teatavaks teha, avaldatakse ettekirjutuse resolutiivosa ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded.

2. peatükk Peretoetused

1. jagu Peretoetuste eesmärk ja liigid

§ 15. Peretoetuste eesmärk

Peretoetuste eesmärk on tagada lastega peredele laste hooldamise, kasvatamise ja õppimisega seotud kulutuste osaline hüvitamine.

§ 16. Peretoetuste liigid

- (1) Iga kuu makstavad peretoetused on:
- 1) lapsetoetus;
 - 2) [kehtetu -RT I, 28.12.2017, 7- jõust. 01.09.2019]
 - 3) üksikvanema lapse toetus;
 - 4) eestkostetava lapse toetus;
[RT I, 28.11.2017, 2- jõust. 01.01.2018]
 - 5) lasterikka pere toetus;
[RT I, 08.07.2016, 1- jõust. 01.07.2017]
 - 6) kolmikute või enamaarvuliste mitmikute toetus.
[RT I, 28.12.2017, 7- jõust. 01.03.2018]

- (2) Ühekordsed peretoetused on:
- 1) sünnitoetus;
 - 2) lapsendamistoetus.
 - 3) [kehtetu -RT I, 28.11.2017, 2- jõust. 01.01.2018]

2. jagu Iga kuu makstavad peretoetused

§ 17. Lapsetoetus

(1) Lapsetoetuse saamise õigus on igal lapsel sündimisest kuni 19-aastaseks saamiseni.

(2) Põhikoolis, gümnaasiumis või kutseõppe tasemeõppes õppival või Sotsiaalministeeriumi hallatava riigiasutuse statsionaarse õppega täienduskoolituse kursuse nimekirja arvatud keskhariduseta 19-aastaseks saanud lapsel on õigus lapsetoetusele jooksva õppeaasta või täienduskoolituse kursuse lõppemiseni või õpilase kooli või täienduskoolituse kursuse nimekirjast väljaarvamiseni.

(3) Lapsetoetuse suurus pere esimese ja teise lapse kohta on 80 eurot. Kolmanda ja iga järgmise lapse kohta on lapsetoetuse suurus 100 eurot.
[RT I, 11.01.2023, 2- jõust. 01.02.2023, rakendatakse tagasiulatuvalt alates 01.01.2023]

§ 18. Lapsehooldustasu

§ 19. Üksikvanema lapse toetus

(1) Üksikvanema lapse toetuse saamise õigus on lapsel, kelle sünniaktis või rahvastikuregistrisse kantud perekonnaseisuandmetes puudub kanne isa kohta või kelle vanem on seadusega kehtestatud korras tunnustatud tagaotsitavaks ja kes vastab käesoleva seaduse § 17 lõikes 1 või 2 sätestatud tingimustele.

(2) Õigus üksikvanema lapse toetusele tekib alates lapse sünnist või vanema tagaotsitavaks kuulutamise päevast.

(3) Üksikvanema lapse toetuse suurus on 80 eurot.
[RT I, 11.01.2023, 2- jõust. 01.02.2023, rakendatakse tagasiulatuvalt alates 01.01.2023]

(4) Üksikvanema lapse toetuse maksmine lõpetatakse järgmistel juhtudel:

- 1) isaduse tuvastamine;
- 2) isaduse omaksvõtt;
- 3) lapse vanema tagaotsimise lõpetamine või sama vanema eest toitjakaotuspensioni või toitjakaotuse korral rahvapensioni määramine;
- 4) vanema abikaasa või kasuvanema kaotuse korral toitjakaotuspensioni või toitja kaotuse korral rahvapensioni määramine.

§ 20. Eestkostetava lapse toetus

[RT I, 28.11.2017, 2- jõust. 01.01.2018]

(1) Eestkostetava lapse toetuse saamise õigus on lapsel, kelle vanemad ei täida perekonnaseadusest tulenevat kohustust last kasvatada ja tema eest hoolitseda ning kellele on määratud füüsilisest isikust eestkostja.
[RT I, 22.03.2021, 2- jõust. 01.04.2021]

(2) Eestkostetava lapse toetuse saamise õigus tekib eestkoste kohtumääruse teatavastegemise päeval ning toetuse maksmine lõpetatakse eestkoste lõppemisele järgnevalt kuust.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 05.11.2018]

(3) Kui eestkoste lõpeb seoses lapse 18-aastaseks saamisega, makstakse käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud toetust selle jooksva õppeaasta lõpuni põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse tähenduses, millal laps saab 19-aastaseks, või lapse kooli nimekirjast väljaarvamiseni või Sotsiaalministeeriumi hallatava riigiasutuse täienduskoolituse kursuse lõppemiseni või lapse täienduskoolituse kursuse nimekirjast väljaarvamiseni, kui ta vastab käesoleva seaduse § 17 lõikes 2 sätestatud tingimustele.
[RT I, 22.03.2021, 2- jõust. 01.04.2021]

(4) Eestkostetava lapse toetuse suurus on 240 eurot iga eestkostetava lapse kohta.
[RT I, 28.11.2017, 2- jõust. 01.01.2018]

§ 21. Lasterikka pere toetus

[RT I, 08.07.2016, 1- jõust. 01.07.2017]

(1) Lasterikka pere toetuse saamise õigus on ühel vanemal, hoolduspere vanemal või eestkostjal või käesoleva seaduse § 25 lõike 1 punktis 2 või 3 nimetatud isikul, kes kasvatab peres kolme või enam last, kes vastavad käesoleva seaduse § 17 lõikes 1 või 2 sätestatud tingimustele.
[RT I, 28.11.2017, 2- jõust. 01.01.2018]

(2) Lasterikka pere toetuse suurus kolme kuni kuut last kasvatavale perele on 650 eurot.
[RT I, 11.01.2023, 2- jõust. 01.02.2023, rakendatakse tagasiulatuvalt alates 01.01.2023]

(3) Lasterikka pere toetuse suurus seitset või enam last kasvatavale perele on 850 eurot.
[RT I, 11.01.2023, 2- jõust. 01.02.2023, rakendatakse tagasiulatuvalt alates 01.01.2023]

(4) Lasterikka pere toetuse maksmist jätkatakse, kui peres kasvab:

- 1) kaks last, kes vastavad käesoleva seaduse § 17 lõikes 1 või 2 sätestatud tingimusele – kahe kolmandiku ulatuses toetuse suurusest;
- 2) üks laps, kes vastab käesoleva seaduse § 17 lõikes 1 või 2 sätestatud tingimusele – ühe kolmandiku ulatuses toetuse suurusest.

[RT I, 11.01.2023, 2- jõust. 01.02.2023, rakendatakse tagasiulatuvalt alates 01.01.2023]

(5) Kui lasterikka pere toetust maksti vaid kolmikute või enamaarvuliste mitmike eest, kes ei vasta enam käesoleva seaduse § 17 lõikes 1 või 2 sätestatud tingimusele, siis jätkatakse nende eest lasterikka pere toetuse maksmist kolm aastat ühe kolmandiku ulatuses toetuse suurusest.

[RT I, 11.01.2023, 2- jõust. 01.02.2023, rakendatakse tagasiulatuvalt alates 01.01.2023]

(6) Lasterikka pere toetuse maksmist jätkatakse käesoleva paragrahvi lõigete 4 ja 5 alusel toetuse saamise tingimuste muutumisele järgnevalt kuust.

[RT I, 11.01.2023, 2- jõust. 01.02.2023, rakendatakse tagasiulatuvalt alates 01.01.2023]

(7) Käesoleva paragrahvi lõigete 4 ja 5 alusel ei jätkata lasterikka pere toetuse maksmist, kui peres kasvanud lapse eest makstakse peretoetust teisele taotlejale.

[RT I, 11.01.2023, 2- jõust. 01.02.2023, rakendatakse tagasiulatuvalt alates 01.01.2023]

§ 21¹. Kolmikute või enamaarvuliste mitmike toetus

(1) Kolmikute või enamaarvuliste mitmike toetuse saamise õigus on ühel vanemal, hoolduspere vanemal või eestkostjal, kes kasvatab kolmikuid või enamaarvulisi mitmikke. Toetuse saamise õigus on kuni laste 18 kuu vanuseks saamise päevani.

(2) Kolmikute või enamaarvuliste mitmike toetuse suurus on 1000 eurot.

[RT I, 28.12.2017, 7- jõust. 01.03.2018]

3. jagu Ühekordsed peretoetused

§ 22. Sünnitoetus

(1) Sünnitoetuse saamise õigus on ühel vanematest lapse sünni korral, sealhulgas lapse surnult sündimise korral.

[RT I, 28.05.2021, 12- jõust. 07.06.2021]

(2) Õigus sünnitoetusele tekib lapse sündimise päeval.

(3) Sünnitoetuse saamise õigus on lapsendajal, eestkostjal või hoolduspere vanemal, kui varem ei ole sama lapse kohta sünnitoetust makstud.

[RT I, 28.11.2017, 2- jõust. 01.01.2018]

(4) Sünnitoetuse suurus on 320 eurot iga sündinud lapse kohta.

(5) Kolmikute või suurema arvu mitmike sünni korral on sünnitoetuse suurus 1000 eurot iga sündinud lapse kohta.

(6) [Kehtetu -RT I, 28.05.2021, 12- jõust. 07.06.2021]

§ 23. Lapsendamistoetus

(1) Lapsendamistoetuse saamise õigus on lapsendajal, kellest lapsendatav laps ei põlvne ja kes ei ole selle lapse vanema abikaasa, kui varem ei ole sellele perele sama lapse kohta sünnitoetust makstud.

(2) Õigus lapsendamistoetusele tekib lapsendamise kohtumääruse jõustumise päeval.

(3) Lapsendamistoetust makstakse 320 eurot iga lapsendatud lapse kohta.

§ 24. Elluastumistoetus

[Kehtetu -RT I, 28.11.2017, 2- jõust. 01.01.2018]

4. jagu Peretoetuste taotlemine, arvutamine ja määramine

§ 25. Peretoetuste taotleja

(1) Peretoetusi taotleb last kasvatav vanem, eestkostja, hoolduspere vanem või:

[RT I, 28.11.2017, 2- jõust. 01.01.2018]

1) [kehtetu -RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.09.2019]

2) last kasvatav vanema abikaasa;

3) last kasvatav isik, kes kasvatab ka ühist last lapse vanemaga;

4) iseseisvalt elama asunud üle 18-aastane peretoetustele õigust omav isik;

5) [kehtetu -RT I, 28.11.2017, 2- jõust. 01.01.2018]

6) lapse perest eraldamise korral last kasvatav isik;

7) eestkoste seadmise menetluse algatamise korral isik, kelle kasuks on eestkoste seadmise menetlus algatatud ning kes täidab kohustust last kasvatada ja tema eest hoolitseda.

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 05.11.2018]

(2) Käesoleva seaduse § 26 lõikes 3 nimetatud juhul on peretoetuste taotlejaks vanem, kelle pere koosseisu laps arvati.

§ 26. Peretoetuste arvutamise alused

(1) Peretoetuste suuruse kindlakstegemisel võetakse arvesse kõik peres koos kasvavad lapsetoetusele õigust omavad lapsed.

(2) Peretoetuste suuruse kindlakstegemisel ei arvata peretoetusi taotleva vanema pere koosseisu last, kes elab perest lahus.

(3) Kui laps kasvab võrdselt mõlema lahus elava vanema juures, arvatakse laps ühe vanema pere koosseisu vastavalt vanematevahelisele kokkuleppele.

(4) Õppimise tõttu ajutiselt perest eemal viibiv laps arvatakse peretoetuste suuruse kindlakstegemisel pere koosseisu.

§ 27. Peretoetuste arvutamine

(1) Iga kuu makstava peretoetuse suurus arvutatakse toetuse saamise õiguse tekkimise päeval kehtinud toetuse suuruse alusel. Toetuse suuruse muutmise korral arvutatakse toetus ümber uue toetuse suuruse kehtestamise kuupäevast arvates.

(2) Sünnitoetust ja lapsendamistoetust makstakse toetuse saamise õiguse tekkimise päeval kehtinud toetuse suuruses.

[RT I, 28.11.2017, 2- jõust. 01.01.2018]

§ 28. Peretoetuste määramine

(1) Igakuine peretoetus määratakse käesolevas seaduses sätestatud toetuse saamise õiguse tekkimise päevast, kui:

1) toetuse taotlemiseks vajalikud dokumendid on esitatud kuue kuu jooksul toetuse saamise õiguse tekkimise päevast arvates või

2) toetus on määratud käesoleva paragrahvi lõikes 6 sätestatud korras.

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.09.2019]

(1¹) Käesoleva seaduse § 12 lõikes 1 sätestatud juhul määratakse alates eestkoste seadmise menetluse algatamise päevast kuni kohtulahendi teatavakstegemiseni üksnes lapsetoetus, kui lapsetoetuse taotlemiseks vajalikud dokumendid on esitatud kuue kuu jooksul eestkoste seadmise menetluse algatamise päevast arvates. Lapsetoetust makstakse pere esimese ja teise lapse kohta makstava lapsetoetuse suuruses.

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 05.11.2018]

(2) Igakuise peretoetuse hilisemal taotlemisel määratakse toetus tagantjärele, kuid mitte rohkem kui taotluse esitamise kuule eelnenu kuue kalendrikuu eest.

(3) Ühekordne toetus määratakse, kui toetust on taotletud kuue kuu jooksul toetuse õiguse tekkimise päevast arvates.

(4) Sünnitoetuse maksmisel eestkostjale või hoolduspere vanemale hakkab kuus kuud kulgema alates kohtumääruse jõustumise või hoolduspere vanemaga lepingu sõlmimise päevast.

[RT I, 28.11.2017, 2- jõust. 01.01.2018]

(5) Määratud igakuist peretoetust makstakse jooksva kuu eest.

(6) Kui Sotsiaalkindlustusamet tuvastab käesoleva seaduse §-s 5 sätestatud korras, et kas isikud vastavad lapsetoetuse, lasterikka pere toetuse või kolmikute või enamaarvuliste mitmikute toetuse saamise tingimustele, ja tuvastamine on seotud teise või järgmise lapsega, määratakse nimetatud toetused toiminguga senisele peretoetuse saajale, kui:

1) eelmise lapse eest makstakse käesoleva seaduse alusel peretoetusi;

2) eelmise lapse vanemad on samad isikud.

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.09.2019]

(7) Käesoleva paragrahvi lõikes 6 nimetatud peretoetused makstakse senisele peretoetuste saajale, kui ta ei ole 14 kalendripäeva jooksul alates käesoleva seaduse § 5 lõikes 1 nimetatud teate saamisest esitanud Sotsiaalkindlustusametile peretoetustest loobumise taotlust või kui teine vanem ei ole nimetatud tähtaja jooksul esitanud peretoetuste saamise taotlust.

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.09.2019]

(8) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 7 nimetatud tähtaja jooksul esitab senine peretoetuste saaja peretoetustest loobumise taotluse või kui teine vanem esitab peretoetuste taotluse, loetakse lõike 6 alusel peretoetuste määramise toiming kehtetuks ning lõike 7 alusel peretoetusi ei maksta.

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.09.2019]

5. jagu

Peretoetuste maksmise erisused

§ 29. Iga kuu makstavate peretoetuste maksmine üle 19-aastasele lapsele

[RT I, 11.01.2023, 2- jõust. 01.02.2023, rakendatakse tagasiulatuvalt alates 01.01.2023]

(1) Lapse 19-aastaseks saamisel jätkatakse peretoetuste maksmist pärast Eesti hariduse infosüsteemist õpingute jätkamise kohta andmete saamist kuni Eesti hariduse infosüsteemist õpingute lõpetamise või kooli nimekirjast väljaarvamise kohta andmete saamiseni. Kui laps osaleb Sotsiaalministeeriumi hallatava riigiasutuse statsionaarse õppega täienduskoolituse kursusel, jätkatakse peretoetuste maksmist pärast Sotsiaalministeeriumi hallatavalt riigiasutuselt täienduskoolituse kursusel osalemise kohta andmete saamist kuni täienduskoolituse kursuse lõppemiseni või lapse täienduskoolituse kursuse nimekirjast väljaarvamiseni.

[RT I, 11.01.2023, 2- jõust. 01.02.2023, rakendatakse tagasiulatuvalt alates 01.01.2023]

(2) [Kehtetu -RT I, 11.01.2023, 2- jõust. 01.02.2023, rakendatakse tagasiulatuvalt alates 01.01.2023]

(2¹) [Kehtetu -RT I, 11.01.2023, 2- jõust. 01.02.2023, rakendatakse tagasiulatuvalt alates 01.01.2023]

(2²) Kui 19-aastane õppiv keskhariduseta laps arvatakse välja käesoleva seaduse § 17 lõikes 2 nimetatud õppeasutuse või kursuse nimekirjast, lõpetatakse peretoetuste maksmine nimekirjast väljaarvamisele järgnevast kuust. Õpingute jätkamise korral samal õppeaastal käesoleva seaduse § 17 lõikes 2 nimetatud õppeasutuses või kursusel, makstakse toetusi pärast Eesti hariduse infosüsteemist õpingute jätkamise kohta või Sotsiaalministeeriumi hallatavalt riigiasutuselt täienduskoolituse kursusel osalemise kohta andmete saamist uuesti õppima asumisest jooksva õppeaasta lõpuni või täienduskoolituse kursuse lõppemiseni või õpilase kooli või täienduskoolituse kursuse nimekirjast väljaarvamiseni.

[RT I, 11.01.2023, 2- jõust. 01.02.2023, rakendatakse tagasiulatuvalt alates 01.01.2023]

(3) Välismaal õppimise korral jätkatakse peretoetuste maksmist pärast õppeasutuse teatise esitamist kuni uue õppeaasta algusele eelneva päevani. Teatise hilisemal esitamisel makstakse toetusi tagasiulatuvalt, kuid mitte rohkem kui teatise esitamisele eelnenud kuue kuu eest.

(4) Sotsiaalministeeriumi hallatav riigiasutus esitab Sotsiaalkindlustusametile andmed lapse täienduskoolituse kursusel osalemise kohta iga aasta 31. augustiks. Täienduskoolituse kursuse lõpetanud või kursuse nimekirjast väljaarvatud lapse andmed esitab nimetatud asutus viie tööpäeva jooksul alates kursuse lõppemisest või nimekirjast väljaarvamisest.

[RT I, 22.03.2021, 2- jõust. 01.04.2021]

§ 30. Peretoetuste maksmise erisused

(1) Kui käesoleva seaduse §-s 9 nimetatud asjaolud mõjutavad peretoetuse suurust, makstakse toetust uues suuruses asjaolude tekkimise kuule järgnevast kuust.

(2) Lapsele, kes viibib asendushooldusel perekodus või asenduskodus sotsiaalhoolekande seaduse § 45⁹lõike 1 alusel, ja lapsele, kes viibib kinnipeetava, arestiaalse või vahistatuna kinnipidamisasutuses, peretoetusi ei maksta.

[RT I, 28.11.2017, 2- jõust. 01.01.2018]

(3) Kui lapse suhtes on kohaldatud tõkendina vahi alla võtmist, makstakse peretoetused tagantjärele välja pärast kohtuotsuse jõustumist juhul, kui laps mõisteti õigeks või teda ei karistatud vangistusega.

(4) Kui lapsele on määratud eestkostja, kantakse kohtumääruse alusel peretoetused lapse arvelduskontole, kusjuures käesoleva seaduse §-des 17 ja 21 nimetatud toetused jagatakse laste vahel võrdselt.

(5) Kui lapsele on määratud juriidilisest isikust eestkostja, võib peretoetusi maksta juriidilise isiku arvelduskontole.

(6) Emale, kes kasvatab kinnipidamisasutuses kuni kolmeaastast (kaasa arvatud) last, makstakse peretoetust juhul, kui laps viibib emaga kinnipidamisasutuses.

§ 31. Peretoetuste maksmise lõpetamine

Iga kuu makstava toetuse maksmine lõpetatakse peretoetuse saamise õiguse lõppemisele järgnevast kuust.

3. peatükk

Vanemahüvitis

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

1. jagu Vanemahüvitise eesmärk ja õigus vanemahüvitisele

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

§ 32. Vanemahüvitise eesmärk

(1) Vanemahüvitise eesmärk on tagada asendussissetulek isikule, kes kasvatab alla kolmeaastast last või lapsendab lapse, ning soodustada töö- ja pereelu ühitamist.

(2) Vanemahüvitist saama õigustatud isikule tagatakse sissetulek vähemalt vanemahüvitise määra ulatuses.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

§ 33. Vanemahüvitist saama õigustatud isik

(1) Vanemahüvitise saamise õigus on last Eestis kasvataval vanemal, vanema abikaasal, registreeritud elukaaslasel, lapsendajal, eestkostjal või hoolduspere vanemal, arvestades käesoleva seaduse §-s 4 sätestatud tingimusi.

(2) Mitmike sünni korral on õigus vanemahüvitisele ühel vanemal, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

(3) Kui üks vanematest on vanemapuhkusel pärast lapse 30 päeva vanuseks saamist, on õigus vanemahüvitisele sellel vanemal.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

§ 34. Vanemahüvitise liigid ning vanemahüvitise saamise õiguse tekkimine ja lõppemine

(1) Vanemahüvitise liigid on ema vanemahüvitis, isa vanemahüvitis, jagatav vanemahüvitis ja lapsendaja vanemahüvitis.
[RT I, 30.06.2020, 11- jõust. 01.04.2022]

(2) Vanemahüvitist on õigus saada õiguse tekkimise päevast alates lapse kolmeaastaseks saamiseni lapse kohta kuni 605 kalendripäeva, mis sisaldab ema vanemahüvitise, isa vanemahüvitise ja jagatava vanemahüvitise kalendripäevi.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

(3) Vanemahüvitist on õigus saada samal ajal mõlemal vanemal:
1) ema vanemahüvitise, isa vanemahüvitise või jagatava vanemahüvitise saamise korral kuni 60 kalendripäeva;
2) lapsendaja vanemahüvitise saamise korral kuni 35 kalendripäeva.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

(4) Vanemahüvitise samal ajal maksmise korral väheneb käesoleva paragrahvi lõikes 2 või käesoleva seaduse § 38 lõikes 3 nimetatud vanemahüvitise periood hüvitise samal ajal saamise kalendripäevade võrra.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022, muudetud [RT I, 31.03.2022, 1]]

(5) Kui vanemahüvitise taotleja on lapsendaja, eestkostja, hoolduspere vanem või vanema abikaasa ning sama lapse eest on vanemahüvitist makstud teisele isikule, on uuel taotlejal õigus saada vanemahüvitist, välja arvatud lapsendaja vanemahüvitist, nende kalendripäevade võrra vähem, mille eest eelmisele taotlejale vanemahüvitist maksti.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022, muudetud [RT I, 31.03.2022, 1]]

(6) Kolmikute või enamaarvuliste mitmike sünni või enne 34. rasedusnädalat sündinud lapse korral väheneb käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud vanemahüvitise periood hüvitise samal ajal saamise kalendripäevade võrra, kuid kõige rohkem 30 kalendripäeva võrra.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022, muudetud [RT I, 31.03.2022, 1]]

(7) Kui laps sünnib surnult või sureb 70 kalendripäeva jooksul pärast sündi, on emal, kellel oli vastavalt käesoleva seaduse § 35 lõikele 2 õigus ema vanemahüvitisele enne lapse sündi, õigus saada ema vanemahüvitist 100 järjestikust kalendripäeva. Kui ema on lapse surma päevaks kasutanud ema vanemahüvitist rohkem kui 70 kalendripäeva, on tal õigus saada ema vanemahüvitist 30 järjestikust kalendripäeva lapse surmale järgnevast päevast.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022, muudetud [RT I, 31.03.2022, 1]]

(8) Kui laps sünnib surnult või sureb 70 kalendripäeva jooksul pärast sündi, on isal õigus saada isa vanemahüvitist 30 järjestikust kalendripäeva olenemata sellest, kas ta on isa vanemahüvitise saamise õigust kasutanud enne lapse eeldatavat sünnikuupäeva või enne lapse surma.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022, muudetud [RT I, 31.03.2022, 1]]

(9) Kui laps sünnib surnult või sureb 70 kalendripäeva jooksul pärast sündi, on emal, kelle raseduse on tuvastanud arst või ämmaemand ja kellel ei ole õigust ajutise töövõimetuse hüvitisele ravikindlustuse seaduse alusel, õigus saada ema vanemahüvitist 30 järjestikust kalendripäeva lapse surmale järgnevast päevast.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022, muudetud [RT I, 31.03.2022, 1]]

(9¹) Kui laps sureb enne kolmeaastaseks saamist, on lapse mõlemal vanemal õigus saada jagatavat vanemahüvitist 30 järjestikust kalendripäeva lapse surmale järgnevast päevast, juhul kui vanemal ei ole õigust saada vanemahüvitist käesoleva paragrahvi lõike 7, 8 või 9 alusel.
[RT I, 11.01.2023, 2- jõust. 01.02.2023]

(10) Isikule, kellel on õigus vanemahüvitisele ja kellel tekib see õigus ka seoses teise lapse või teiste laste kasvatamisega, makstakse vanemahüvitist ühe lapse kohta isiku valikul järgmiselt:

1) eelmise lapse eest vanemahüvitise maksmise jätkamise korral väheneb hüvitise maksmise periood järgmise lapse eest nende kalendripäevade võrra, millal isikule makstakse jagatavat vanemahüvitist eelmise lapse eest; 2) järgmise lapse eest vanemahüvitise maksmise korral lõpeb eelmise lapse eest vanemahüvitise saamise õigus.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022, muudetud [RT I, 31.03.2022, 1]]

§ 35. Ema vanemahüvitis

(1) Ema vanemahüvitise saamise õigus on lapse emal.

(2) Ema vanemahüvitist on õigus saada 70 kalendripäeva enne lapse eeldatavat sünnikuupäeva isikul, kelle raseduse on tuvastanud arst või ämmaemand ja kellel on õigus ajutise töövõimetuse hüvitisele ravikindlustuse seaduse alusel.

(3) Ema vanemahüvitist on õigus saada kuni 100 järjestikust kalendripäeva, millest kuni 70 kalendripäeva enne lapse eeldatavat sünnikuupäeva. Ema vanemahüvitise saamise aeg väheneb nende kalendripäevade võrra, mille võrra ema taotleb ema vanemahüvitist või jääb emapuhkusele vähem kui 70 kalendripäeva enne lapse eeldatavat sünnikuupäeva.

(4) Kui ema hakkab ema vanemahüvitise saamise õigust kasutama hiljemalt 31. kalendripäeval enne lapse eeldatavat sünnikuupäeva, liidetakse ema vanemahüvitise saamise õiguse tekkimise päeva ja õiguse kasutama hakkamise päeva vahele jäävad kalendripäevad jagatava vanemahüvitise saamise perioodile.

(5) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud isikul sünnib laps rohkem kui 70 kalendripäeva enne lapse eeldatavat sünnikuupäeva, on tal õigus saada ema vanemahüvitist 100 järjestikust kalendripäeva alates lapse sünnikuupäevast, või kui ema täitis lapse sündimise päeval tööülesandeid, lapse sünnikuupäevale järgnevast päevast. Kui laps sünnib vähem kui 70 kalendripäeva enne lapse eeldatavat sünnikuupäeva ja ema ei ole hakanud kasutama oma õigust ema vanemahüvitisele, loetakse ema vanemahüvitise õiguse kasutamise alguskuupäevaks lapse sünnikuupäev, või kui ema täitis lapse sündimise päeval tööülesandeid, lapse sünnikuupäevale järgnev päev.

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022, muudetud [RT I, 31.03.2022, 1]]

(6) Emal, kelle raseduse on tuvastanud arst või ämmaemand ja kellel ei ole õigust ajutise töövõimetuse hüvitisele ravikindlustuse seaduse alusel, on õigus ema vanemahüvitisele alates lapse sünnist kuni lapse 30 päeva vanuseks saamiseni.

(7) Isikul, kellel on õigus saada emapuhkust, on õigus ema vanemahüvitisele üksnes emapuhkuse kasutamise perioodil, kui emapuhkuse andmed on kantud töötamise registrisse.

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

§ 36. Isa vanemahüvitis

(1) Isa vanemahüvitise saamise õigus on lapse isal. Kui lapse isa on surnud, ei täida perekonnaseadusest tulenevat kohustust last kasvatada ja tema eest hoolitseda või esitab Sotsiaalkindlustusametile kirjaliku teate isa vanemahüvitisest loobumise kohta, on isa vanemahüvitise saamise õigus ema abikaasal või registreeritud elukaaslasel.

(2) Isal tekib isa vanemahüvitise saamise õigus 30 päeva enne arsti või ämmaemanda määratud lapse eeldatavat sünnikuupäeva. Isa vanemahüvitist on õigus saada 30 kalendripäeva.

(3) Isikul, kellel on õigus saada isapuhkust, on õigus isa vanemahüvitisele üksnes isapuhkuse kasutamise perioodil, kui isapuhkuse andmed on kantud töötamise registrisse.

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

(4) Isa vanemahüvitist võib maksta iga lapse kohta kuni lapse kolmeaastaseks saamiseni. Vanemahüvitist ei maksta samal ajal kahe või enama lapse eest. Mitmike sünni puhul makstakse isale täiendavat vanemahüvitist käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud ulatuses.

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022, muudetud [RT I, 31.03.2022, 1]]

§ 37. Jagatav vanemahüvitis

(1) Jagatava vanemahüvitise saamise õigus on lapse vanemal. Vanema abikaasal või registreeritud elukaaslasel on õigus jagatavale vanemahüvitisele, kui lapse üks vanem on surnud, ei täida perekonnaseadusest tulenevat kohustust last kasvatada ja tema eest hoolitseda või kui lapse vanem esitab Sotsiaalkindlustusametile kirjaliku teate vanemahüvitise saamise õiguse kasutamisest loobumise kohta. Jagatavat vanemahüvitist on õigus saada 475 kalendripäeva, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

(2) Isikul, kellel ei ole õigust ema vanemahüvitisele enne lapse sündi, on õigus saada jagatavat vanemahüvitist 515 kalendripäeva.

(3) Emal on jagatava vanemahüvitise saamise õigus pärast ema vanemahüvitise saamise õiguse lõppemist. Isal on jagatava vanemahüvitise saamise õigus pärast isa vanemahüvitise saamise õiguse lõppemist.

(4) Kui lapse vanemad on surnud või ei täida perekonnaseadusest tulenevat kohustust last kasvatada ja tema eest hoolitseda, on jagatava vanemahüvitise saamise õigus lapsendajal, eestkostjal või hoolduspere vanemal. Jagatavat vanemahüvitist on õigus saada alates lapse sünnist 545 kalendripäeva, arvestades käesolevas seaduses sätestatud erisusi.

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022, muudetud [RT I, 31.03.2022, 1]]

§ 38. Lapsendaja vanemahüvitis

(1) Lapsendaja vanemahüvitise saamise õigus on ühel lapsendajal, kes lapsendab lapse perekonnaseaduse 11. peatükis sätestatud korras, või hoolduspere vanemal, kui ta ei ole selle lapse bioloogilise vanema abikaasa.

(2) Lapsendaja vanemahüvitisele on õigus käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isikul, kellel on õigus saada ajutise töövõimetuse hüvitist ravikindlustuse seaduse alusel.

(3) Lapsendajal või hoolduspere vanemal on õigus saada lapsendaja vanemahüvitist 70 kalendripäeva kuue kuu jooksul alates lapsendamise kohtuotsuse jõustumise või hoolduspere vanema lepingu sõlmimise päevast.

(4) Kui lapsendajal või hoolduspere vanemal on õigus saada vanemahüvitist rohkem kui 70 kalendripäeva, ei ole tal õigust lapsendaja vanemahüvitisele. Kui lapsendajal on õigus saada vanemahüvitist 70 kalendripäeva või vähem, on tal õigus üksnes lapsendaja vanemahüvitisele.

(5) Isikul, kellel on töölepingu seaduse § 61 alusel õigus saada lapsendajapuhkust, on õigus lapsendaja vanemahüvitisele.

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022, osaliselt muudetud [RT I, 31.03.2022, 1]]

(6) Kui hoolduspere vanem on ühe lapse eest kasutanud õigust lapsendaja vanemahüvitisele, ei ole tal õigust saada sama lapse lapsendamise korral käesolevas paragrahvis sätestatud lapsendaja vanemahüvitist.

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

2. jagu

Vanemahüvitise suuruse arvutamine, vanemahüvitise määr ja vanemahüvitise arvutamise erisused

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

§ 39. Vanemahüvitise arvutamise alused

(1) Ühe kalendripäeva vanemahüvitise suurus arvutatakse vanemahüvitise taotleja ühe kalendrikuu keskmisest tulust, millelt on tasutud sotsiaalmaks.

(2) Ühe kalendrikuu keskmine tulu on sotsiaalmaksuga maksustatud tulu, mis arvutatakse sotsiaalkaitse infosüsteemi kantud ühe kalendrikuu keskmise isikustatud sotsiaalmaksu andmete alusel.

(3) Ühe kalendrikuu keskmise isikustatud sotsiaalmaksu suuruse arvutamise periood (edaspidi käesolevas jaos *arvestusperiood*) on:

1) isikul, kellel on enne lapse sündi õigus ema vanemahüvitisele, lapse eeldatavale sünnikuule eelnenud 21 kalendrikuud, millest on maha arvatud lapse eeldatavale sünnikuule eelnenud üheksa kalendrikuud;

[RT I, 11.01.2023, 2- jõust. 01.02.2023]

2) teistel vanemahüvitise saamise õigust omavatel isikutel ja käesoleva lõike punktis 1 nimetatud isikul jagatava vanemahüvitise saamise õiguse tekkimisel lapse sünnikuule eelnenud 21 kalendrikuud, millest on maha arvatud lapse sünnikuule eelnenud üheksa kalendrikuud.

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022, muudetud [RT I, 31.03.2022, 1]]

(4) Lapsendaja vanemahüvitise taotleja ühe kalendrikuu keskmise isikustatud sotsiaalmaksu suuruse arvestusperiood on lapsendaja vanemahüvitise saamise õiguse tekkimise kalendrikuule eelnenud 15 kalendrikuud, millest on maha arvatud selle õiguse tekkimise kuule eelnenud kolm kalendrikuud.

(5) Ühe kalendrikuu keskmise isikustatud sotsiaalmaksu suurus on arvestusperioodi isikustatud sotsiaalmaksu ja selle kalendrikuude arvu jagatis. Isikustatud sotsiaalmaksu hulka ei arvata töötuskindlustuse seaduses sätestatud töötuskindlustushüvitisel ning tööandja maksejõuetuse hüvitisel ega sotsiaalmaksuseaduse § 6 alusel, välja arvatud lõike 1 punktide 5 ja 14 alusel, arvestatud sotsiaalmaksu.

(5¹) Kui vanemahüvitist arvutatakse olukorras, kus isik vanemahüvitise arvutamise aluseks oleval arvestusperioodil töötas, ja selle aja eest maksab Eesti Töötukassa tööandja maksejõuetuse hüvitist ning arvestab sellelt sotsiaalmaksu, mis laekub vanemahüvitise arvutamise aluseks oleval ajal või pärast seda, arvatakse tööandja maksejõuetuse hüvitisel arvestatud sotsiaalmaks isikustatud sotsiaalmaksu hulka.

[RT I, 30.06.2020, 11- jõust. 01.04.2022]

(6) Käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud kalendrikuude arv on arvestusperioodi kalendripäevade arvu ja töövõimetuslehe alusel ajutiselt töölt vabastatud päevade arvu vahe jagatuna 30-ga, kuid mitte suurem kui 12. Kalendrikuude arv arvutatakse täpsusega kaks kohta pärast koma. Kui kalendrikuude arv on võrdne nulliga, kuid isik on saanud sotsiaalmaksuga maksustatavat tulu, jagatakse tema tulu arvuga 12.

(6¹) Kui isik on olnud arvestusperioodi jooksul Eesti Töötukassas töötuna arvel, lähtutakse vanemahüvitise suuruse arvutamisel käesoleva paragrahvi lõikes 6 sätestatud põhimõtetest, kuid arvestusperioodi kalendripäevade arvust lahutatakse peale töövõimetuslehe alusel ajutiselt töölt vabastatud päevade arvu ka arvestusperioodil töötuna arvel oldud nende päevade arv, mis töövõimetuslehe päevadega ei kattu. Töötuna arvel oleku ajal ajutiselt töötamine tööturumeetmete seaduse § 11 kohaselt loetakse töötuna arvel olekuks ja saadud tulu võetakse arvesse vanemahüvitise suuruse arvutamisel.

[RT I, 07.03.2023, 5- jõust. 01.01.2024; säte kehtib kuni 31.12.2026 [RT I, 28.05.2021, 12]]

(6²) Kui isik on koondamise korral õigustatud saama töötuskindlustuse seaduse § 14¹ kohaselt kindlustushüvitist, arvestatakse käesoleva paragrahvi lõikes 6¹ nimetatud töötuna arvel oldud aega töötuskindlustuse seaduse § 6 lõike 4 punktides 1 ja 2 sätestatud kalendripäevade möödumisest.

[RT I, 28.05.2021, 12- jõust. 01.04.2022, kehtib kuni 31.12.2026]

(6³) Kui tegemist on erivajadusega lapse vanema toetust saama õigustatud isikuga sotsiaalhoolekande seaduse § 140² lõike 1 alusel kehtestatud määruse järgi, lähtutakse vanemahüvitise suuruse arvutamisel käesoleva paragrahvi lõikes 6¹ sätestatud põhimõtetest, kuid arvestusperioodi kalendripäevade arvust lahutatakse erivajadusega lapse vanema toetuse saamiseks tasustamata puhkusel oldud päevade arv ja nende päevade arv, millal võlaõiguslik leping oli peatunud.

[RT I, 28.05.2021, 12- jõust. 01.04.2022, kehtib kuni 31.12.2026]

(7) Ühe kalendripäeva vanemahüvitise suurus on 100 protsenti käesoleva paragrahvi lõigete 1–6 alusel arvatud ühe kalendrikuu keskmisest tulust jagatuna 30-ga.

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

§ 40. Vanemahüvitise ülempiir

(1) Ühe kalendrikuu vanemahüvitise ülempiir (edaspidi käesolevas peatükis *hüvitise ülempiir*) on lapse sünni aastast ja lapsendaja vanemahüvitise korral vanemahüvitisele õiguse tekkimise aastast arvates üle-eelmise kalendriaasta Eesti keskmise sotsiaalmaksuga maksustatava ühe kalendrikuu tulu kolmekordne suurus.

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022, muudetud [RT I, 31.03.2022, 1]]

(2) Eesti keskmise sotsiaalmaksuga maksustatava ühe kalendrikuu tulu suuruse arvutamiseks korrutatakse riikliku pensionikindlustuse seaduse § 13 lõike 3 alusel Vabariigi Valitsuse kinnitatud eelmise kalendriaasta isikustatud sotsiaalmaksu pensionikindlustuse osa keskmine suurus viiega ja saadud tulemus jagatakse 12-ga. Eesti keskmise sotsiaalmaksuga maksustatava ühe kalendrikuu tulu suuruse arvutamisel ümardatakse summa ühe sendi täpsusega.

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

(3) Ühe kalendripäeva hüvitise ülempiiri arvutamiseks jagatakse ühe kalendrikuu hüvitise ülempiir 30-ga.

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

(4) Sotsiaalkindlustusamet arvutab järgmise kalendriaasta ühe kalendrikuu hüvitise ülempiiri ja avaldab selle oma veebilehel hiljemalt jooksva aasta 1. maiks.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

(5) Käesolevat paragrahvi ei kohaldata ema vanemahüvitisele, välja arvatud käesoleva seaduse §-s 43 sätestatud juhul.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

(6) Käesolevat paragrahvi kohaldatakse ema vanemahüvitisele, kui selle arvutamisel lähtutakse käesoleva seaduse § 39 lõigetest 6¹–6³ ning ema on olnud vanemahüvitise arvestusperioodi jooksul Eesti Töötukassas töötuna arvel 183 kalendripäeva või rohkem.
[RT I, 07.06.2022, 1- jõust. 17.06.2022, lõige 6 kehtib kuni 09.04.2024]

§ 41. Vanemahüvitise määr

(1) Ühe kalendrikuu vanemahüvitise määr (edaspidi käesolevas peatükis *hüvitise määr*) on eelmise kalendriaasta 1. jaanuaril kehtinud töötasu alammäär. Ühe kalendrikuu hüvitise määr kehtestatakse igaks eelarveaastaks riigieelarvega.

(2) Ühe kalendripäeva hüvitise määra arvutamiseks jagatakse ühe kalendrikuu hüvitise määr 30-ga.

(3) Kui vanemahüvitise taotleja ei saanud arvestusperioodil sotsiaalmaksuga maksustatavat tulu, võrdub ühe kalendripäeva vanemahüvitise suurus ühe kalendripäeva hüvitise määraga.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

(4) [Kehtetu -RT I, 30.06.2020, 11- jõust. 01.04.2022]

§ 42. Vanemahüvitise suuruse arvutamise erisused

(1) Kui käesoleva seaduse § 39 lõigete 2–6 alusel arvutatud ühe kalendrikuu keskmine tulu on vanemahüvitise taotlejal väiksem kui Vabariigi Valitsuse kehtestatud töötasu alammäär, võrdub ühe kalendripäeva vanemahüvitise suurus töötasu alammäära ja arvu 30 jagatiselega.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

(2) [Välja jäetud -RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022, muudetud [RT I, 31.03.2022, 1]]

§ 43. Vanemahüvitise arvutamine laste järjestikuse sünni korral

(1) Kui vanemahüvitise taotlejal, kelle lapse sünni vahe eelmise lapse sünniga on lühem kui kolm aastat, on käesoleva seaduse §-de 39–42 alusel arvutatud ühe kalendrikuu keskmine tulu väiksem kui talle eelmisel korral määratud vanemahüvitise arvutamise aluseks olnud tulu või sellega võrdne, arvutatakse vanemahüvitise suurus varasemast tulust.
[RT I, 30.06.2020, 11- jõust. 01.04.2022]

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud juhul rakendatakse ema vanemahüvitisele hüvitise ülempiiri.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

3. jagu Vanemahüvitise ümberarvutamine

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

§ 44. Vanemahüvitise ümberarvutamine

(1) Kui vanemahüvitise saaja saab vanemahüvitise maksmise kalendrikuul sotsiaalmaksuga maksustatavat tulu, mis on suurem kui pool hüvitise ülempiirist, sealhulgas teisest Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigist või Šveitsi Konföderatsioonist, välja arvatud füüsilisest isikust ettevõtja ettevõtlustulu, (edaspidi *tulu*) vähendatakse vanemahüvitist.

(2) Vanemahüvitise vähendamiseks korrutatakse ühe kalendripäeva hüvitise määr nende päevade arvuga, mille eest vanemahüvitist on arvutatud.

(3) Vanemahüvitisest lahutatakse poolt hüvitise ülempiiri ületav tuluosa, mis on jagatud kahega. Saadud tulemus ei või olla väiksem kui käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud hüvitise määra alusel arvutatud vanemahüvitist.

(4) Kui sotsiaalmaksu maksja süü tõttu makstakse vanemahüvitise maksmise kalendrikuul vanemahüvitise saajale õigel ajal maksmata jäänud sotsiaalmaksuga maksustatavat tulu, on Sotsiaalkindlustusametil õigus vanemahüvitise saaja esitatud tõendite alusel lugeda sotsiaalmaksuga maksustatav tulu väljamakstuks sellel kalendrikuul, millal sotsiaalmaksu maksja oleks pidanud selle tulu tegelikult välja maksuma.

- (5) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud vanemahüvitise vähendamist ei rakendata järgmise tulu suhtes:
- 1) esimesel vanemahüvitise maksmise kalendrikuul vanemahüvitise saamise õiguse tekkimise kuule eelnenud kalendrikuude eest saadud tulu;
 - 2) pärast vanemahüvitise saamise õiguse lõppemist saadud tulu, kui vanemahüvitise maksmise kalendrikuul on tulu saadud selle perioodi eest, mis järgneb vanemahüvitise saamise õiguse lõppemisele;
 - 3) töötuskindlustuse seaduse alusel tööandja maksejõuetuse korral makstav hüvitis, kui see makstakse välja vanemahüvitise maksmise kalendrikuul;
 - 4) enne vanemahüvitise saamise õiguse tekkimist saamata jäänud tulu, mis makstakse välja vanemahüvitise maksmise kalendrikuul, kui hilisem maksmine toimus sotsiaalmaksu maksja süül;
 - 5) tulu, mille isik teenis ajavahemikul vanemahüvitise maksmise peatamisest kuni selle jätkamiseni.

(6) Käesolevas paragrahvis sätestatud ei kohaldata ema vanemahüvitise ja isa vanemahüvitise maksmisel.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

§ 45. Vanemahüvitise ümberarvutamine kalendriaasta vahetumisel või korduval taotlemisel

(1) Iga kalendriaasta 1. jaanuaril arvutatakse käesoleva seaduse § 42 alusel määratud ühe kalendripäeva vanemahüvitis ümber, kui see on väiksem ühe kalendripäeva vanemahüvitisest, mis on arvutatud töölepingu seaduse § 29 lõike 5 alusel määrusega kehtestatud töötasu alammäära järgi. Ühe kalendripäeva eest makstakse vanemahüvitist, mille suurus on töötasu alammäära ja arvu 30 jagatis.
[RT I, 30.06.2020, 11- jõust. 01.04.2022]

(2) Ühe kalendripäeva vanemahüvitist, mille suurus on määratud ühe kalendripäeva hüvitise ülempiiri suuruses või ühe kalendripäeva hüvitise määra suuruses, kalendriaasta vahetumisel ümber ei arvutata.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

(3) Kui vanemahüvitist taotleb sama lapse eest korduvalt sama isik, ei arvutata tema ühe kalendripäeva vanemahüvitise suurus ümber, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud juhul.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

(4) Kui emale on määratud ema vanemahüvitis üle hüvitise ülempiiri, kohaldatakse emale jagatava vanemahüvitise määramisel hüvitise ülempiiri.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022, muudetud [RT I, 31.03.2022, 1]]

4. jagu

Vanemahüvitise määramine ja maksmine, isikute teatamiskohustus ning vanemahüvitise tagasinõudmine

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

§ 46. Vanemahüvitise määramine, maksmine ning sellest teavitamine

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022, muudetud [RT I, 31.03.2022, 1]]

(1) Sotsiaalkindlustusamet määrab vanemahüvitise sellele õiguse tekkimise päevast, kui ta on vanemahüvitise määramiseks vajalikud andmed saanud kuue kuu jooksul vanemahüvitise saamise õiguse tekkimise päevast arvates. Isikule, kellel on õigus samal ajal mitmele vanemahüvitisele, määratakse üks vanemahüvitis isiku valikul.

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022, osaliselt muudetud [RT I, 31.03.2022, 1]]

(2) Käesoleva seaduse § 34 lõikes 7 sätestatud juhul määratakse jagatav vanemahüvitis isiku taotluseta ühe kuu jooksul jagatava vanemahüvitise saamise õiguse tekkimise päevast arvates.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

(3) Kui ema taotleb ema vanemahüvitist enne lapse sündi, määratakse ema vanemahüvitis, kui on täidetud järgmised tingimused:

- 1) sünnituslehe andmed on edastatud sotsiaalkaitse infosüsteemi;
- 2) emapuhkuse õigust omava isiku emapuhkuse andmed on kantud töötamise registrisse.

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

(4) Kui isa taotleb isa vanemahüvitist lapse sünnile eelneva perioodi eest, määratakse ja makstakse isa vanemahüvitis viie tööpäeva jooksul pärast lapse sündi, kui on täidetud järgmised tingimused:

- 1) lapse sünniandmed on edastatud rahvastikuregistrisse;
- 2) isapuhkuse õigust omava isiku isapuhkuse andmed on kantud töötamise registrisse.

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

(5) Kui emal ei ole enne lapse sündi õigust ema vanemahüvitisele, määratakse ema vanemahüvitis pärast taotluse esitamist, kui lapse sünniandmed on edastatud rahvastikuregistrisse.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

(6) Vanemahüvitis määratakse ja makstakse välja nende päevade eest, mille eest on isik taotluse esitamise kalendrikuus vanemahüvitist taotlenud. Vanemahüvitise maksmise kalendrikuu on kuu, mille eest hüvitist makstakse. Vanemahüvitis makstakse välja üks kord kuus eelmise kalendrikuu eest.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022, muudetud [RT I, 31.03.2022, 1]]

(6¹) Sünnitusleht on lapse eeldatavat sünnikuupäeva kajastav vanemahüvitise määramise aluseks olev dokument või andmete koosseis, mille kirjutab isiku soovil välja naistearst, perearst või ämmaemand tervishoiuteenuse osutamise käigus ja mille tervishoiuteenuse osutaja edastab sotsiaalkaitse infosüsteemi. Sünnituslehel kajastatakse ema üldised isikuandmed ja andmed seoses sünnitähataja ja loodete arvuga ning tervishoiuteenuse osutaja ja teenusega seotud andmed.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022, muudetud [RT I, 31.03.2022, 1]]

(7) Sünnituslehe täpsema andmekoosseisu ning sünnituslehe väljakirjutamise ja Sotsiaalkindlustusametile edastamise tingimused ja korra kehtestab valdkonna eest vastutav ministermäärusega.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022, muudetud [RT I, 31.03.2022, 1]]

(8) Sotsiaalkindlustusamet teatab tööandjale töötaja emapuhkuse, isapuhkuse, lapsendajapuhkuse, lapsepuhkuse ja puudega lapse vanema lapsepuhkuse taotlusest, sealhulgas puhkuse algus- ja lõpukuupäeva. Tööandja teavitab Sotsiaalkindlustusametit viie kalendripäeva jooksul, kui ta ei nõustu puhkuse andmisega taotlusel märgitud kuupäevadel.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022, muudetud [RT I, 31.03.2022, 1]]

§ 46¹. Vanemahüvitise maksmise peatamine ja jätkamine ning vanemahüvitise saaja vahetamine

(1) Vanemahüvitise saaja võib Sotsiaalkindlustusametile esitada teate vanemahüvitise, välja arvatud ema vanemahüvitise, maksmise peatamiseks või jätkamiseks.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

(2) Vanemahüvitise maksmine peatub isiku määratud kuupäeval. Vanemahüvitise maksmine jätkub isiku määratud kuupäevast alates.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022, muudetud [RT I, 31.03.2022, 1]]

(3) Vanemahüvitise maksmise peatamine ja jätkamine määratakse Sotsiaalkindlustusameti toiminguga ning teavitatakse vanemahüvitise saajat nende kalendripäevade arvust, mille eest on vanemahüvitist makstud, ja nende kalendripäevade arvust, mille eest on veel õigus vanemahüvitist saada.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

(4) Vanemahüvitise maksmine loetakse peatatuks, kui vanemahüvitise saamise õigust ei ole kasutatud ühes kalendrikuus ühtegi päeva.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022, muudetud [RT I, 31.03.2022, 1]]

(5) Vanemahüvitise samale isikule maksmise jätkamisel ühe kalendripäeva vanemahüvitise suurust ümber ei arvutata, välja arvatud käesoleva seaduse § 45 lõikes 1 sätestatud juhul.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

(6) Vanemahüvitise saaja vahetamise korral arvutatakse uue taotleja vanemahüvitise suurus käesoleva seaduse §-de 39–42 alusel, välja arvatud juhul, kui vanemahüvitis on määratud § 43 alusel.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

(7) Vanemahüvitise saaja vahetamise korral rakendatakse uuele taotlejale tema vanemahüvitise saamise õiguse tekkimise päeval kehtinud hüvitise määra ja hüvitise ülempiiri.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

(8) Vanemahüvitise saaja vahetamise korral määratakse vanemahüvitis uuele taotlejale taotluse esitamisele järgnevast kuust alates.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022, muudetud [RT I, 31.03.2022, 1]]

§ 46². Vanemahüvitise saaja teatamiskohustus

(1) Kui jagatava vanemahüvitise või lapsendaja vanemahüvitise saaja saab vanemahüvitise maksmise kalendrikuul sotsiaalmaksuga maksustatavat tulu, mis on suurem kui pool hüvitise ülempiirist, välja arvatud füüsilisest isikust ettevõtja ettevõtlustulu, on ta kohustatud sellest Sotsiaalkindlustusametile viivitamata teatama.

(2) Kui jagatava vanemahüvitise või lapsendaja vanemahüvitise saaja saab käesoleva seaduse § 44 lõigetes 4 ja 5 nimetatud sotsiaalmaksuga maksustatavat tulu, mis on suurem kui pool hüvitise ülempiirist, esitab ta Sotsiaalkindlustusametile sotsiaalmaksu maksja tõendi tulu saamise kohta, jõustunud kohtuotsuse, kohtumääruse, töövaidluskomisjoni otsuse või muu asjakohase dokumendi.

[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

§ 46³. Sotsiaalmaksu maksja teatamiskohustus

(1) Kui jagatava vanemahüvitise või lapsendaja vanemahüvitise saaja tulu on suurem kui pool hüvitise ülempiirist, on sotsiaalmaksu maksja kohustatud Sotsiaalkindlustusametile esitama jagatava vanemahüvitise või lapsendaja vanemahüvitise saaja nõudel tõendi tema sotsiaalmaksuga maksustatava tulu väljamaksmise kohta:

- 1) esimesel vanemahüvitise maksmise kalendrikuul vanemahüvitise saamise õiguse tekkimise kuule eelnenud kalendrikuude eest saadud tulu kohta;
- 2) pärast vanemahüvitise saamise õiguse lõppemist saadud tulu kohta, kui vanemahüvitise maksmise kalendrikuul on tulu saadud selle perioodi eest, mis järgneb vanemahüvitise saamise õiguse lõppemisele;
- 3) pärast vanemahüvitise maksmise peatamist saadud tulu kohta, kui vanemahüvitise maksmise jätkamise kalendrikuul on tulu saadud selle perioodi eest, kui vanemahüvitise maksmine oli peatatud.

(2) Sotsiaalmaksu maksja tõendi andmekoosseisu kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

§ 46⁴. Vanemahüvitise tasaarvestamine ja tagasinõudmine

(1) Vanemahüvitis tasaarvestatakse või nõutakse tagasi sotsiaalseadustiku üldosa seaduses sätestatud korras, kui ilmneb, et:

- 1) vanemahüvitise saajale makstud tulu oli väiksem kui vanemahüvitise arvutamise aluseks olnud tulu või tulu pealt makstud sotsiaalmaks;
- 2) vanemahüvitise saajale on vanemahüvitist makstud rohkem seetõttu, et töötamise registris on emapuhkuse, isapuhkuse või vanemapuhkuse andmeid vanemahüvitise määramise ajaga võrreldes muudetud.

(2) Sotsiaalkindlustusamet kontrollib isikustatud sotsiaalmaksu andmeid vanemahüvitise maksmise kalendrikuude kohta vanemahüvitise maksmise perioodil ja neli kuud pärast vanemahüvitise saamise õiguse lõppemist.

(3) Kui selgub, et vanemahüvitise arvutamise aluseks olevad isikustatud sotsiaalmaksu andmed on muutunud, arvutatakse vanemahüvitis ümber ja enam makstud vanemahüvitis nõutakse vanemahüvitise saajalt tagasi.

(4) Sotsiaalkindlustusamet kontrollib vanemahüvitise arvutamise aluseks olevaid isikustatud sotsiaalmaksu andmeid tagasiulatuvalt kolme aasta jooksul pärast vanemahüvitise saamise õiguse lõppemist.

(5) Sotsiaalkindlustusamet kontrollib töötamise registrist emapuhkuse, isapuhkuse ja vanemapuhkuse andmeid kolme aasta jooksul pärast vanemahüvitise saamise õiguse lõppemist.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

4. peatükk Elatisabi

1. jagu Elatisabi eesmärk ja õigus saada elatisabi

§ 47. Elatisabi eesmärk

Elatisabi eesmärk on toetada lapse ülalpidamist, kui kohustatud isik (edaspidi *võlgnik*) ei täida ülalpidamiskohustust kohtumenetluse ajal (edaspidi *kohtumenetlusaegne elatisabi*), täitemenetluse ajal (edaspidi *täitemenetlusaegne elatisabi*) või pankrotimenetluse ajal ja ajal, kui täitemenetlus on pankrotiavalduse menetlemise ajal peatatud kuni pankroti väljakuulutamiseni (edaspidi *pankrotimenetlusaegne elatisabi*).
[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

§ 48. Elatisabi saama õigustatud isik

(1) Elatisabi saama õigustatud isik on:

- 1) alaealine laps, kelle vanem ei täida ülalpidamiskohustust;
- 2) laps, kes täisealisena omandab põhi-, kesk- või kõrgharidust või õpib kutseõppe tasemeõppes, kuid mitte kauem kui 21-aastaseks saamiseni ja kelle vanem ei täida ülalpidamiskohustust.

(2) Laps ei ole õigustatud elatisabi saama, kui vanema asemel täidab ülalpidamiskohustust perekonnaseaduse § 106 alusel teine isik.

2. jagu

Elatisabi maksmise alused ja taotlemine

§ 49. Kohtumenetlusaegse elatisabi maksmise alused

(1) Kohtumenetlusaegset elatisabi makstakse, kui võlgnik ei täida ülalpidamiskohustust perekonnaseaduse kohaselt.

[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

(2) Kohtumenetlusaegset elatisabi makstakse õigustatud isikule, kes taotleb kohtult elatise väljamõistmist, välja arvatud elatise suuruse muutmist, ja kelle kasuks on tehtud lapse elatisnõude maksekäsu kiirmenetluse korral kohtu makseettepaneku määrus või vanemat elatist maksma kohustava hagi tagamise abinõu rakendamise määrus (edaspidi *hagi tagamise määrus*).

(3) Kohtumenetlusaegse elatisabi suurus ühele lapsele on 100 eurot kalendrikuus. Kohtumenetlusaegset elatisabi makstakse 150 päeva eest käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud makseettepaneku määruse või hagi tagamise määruse tegemisest arvates.

(3¹) Kohtumenetlusaegse elatisabi maksmise algus- ja lõpukuul arvutatakse elatisabi suurus proportsionaalselt nende päevade arvuga, mille eest on õigus elatisabi saada.

[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

(4) Kohtumenetlusaegset elatisabi ei maksta, kui lapsele on seda varem makstud sama vanema suhtes elatist väljamõistva kohtumenetluse algatamise tõttu, välja arvatud juhul, kui elatisabi taotleb käesoleva seaduse § 48 lõike 1 punktis 2 nimetatud täisealine laps, kellele on elatisabi makstud siis, kui ta oli alaealine.

[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

§ 50. Täitemenetlusaegse elatisabi maksmise alused

(1) Täitemenetlusaegse elatisabi maksmise aluseks on täitedokument täitemenetluse seadustiku § 2 lõike 1 tähenduses, millega elatis on välja mõistetud (edaspidi *elatis maksmise alusdokument*). Täitemenetlusaegse elatisabi suurus ühele lapsele on kuni 100 eurot kalendrikuus ja selle maksmise aluseks on võlgniku makstud elatise summa.

[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

(2) Täitemenetlusaegset elatisabi makstakse, kui elatise sissenõudmiseks täitetoimiku avamisest on möödunud üks kuu ja pärast seda on tekkinud võlgnevus käesoleva paragrahvi lõikes 5 sätestatud perioodi eest.

[RT I, 30.06.2020, 11- jõust. 01.07.2020]

(3) Kui võlgniku makstud elatise summa on väiksem kui 100 eurot kalendrikuus, on elatisabi suurus 100 euro ja makstud elatise vahe. Täitemenetlusaegset elatisabi ei maksta, kui võlgniku makstud summa on võrdne 100 euroga või suurem kui 100 eurot kalendrikuus.

(4) Kui elatise maksmise alusdokumendi alusel on võlgniku elatise maksmise kohustus väiksem kui 100 eurot kalendrikuus, on täitemenetlusaegse elatisabi maksimaalne suurus elatise maksmise alusdokumendis määratud suurus.

[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

(5) Täitemenetlusaegse elatisabi suuruse arvutamise aluseks võetakse sissenõudjale elatisena laekunud summad kalendrikuu esimesest kuni kalendrikuu viimase kuupäevani.

[RT I, 30.06.2020, 11- jõust. 01.07.2020]

§ 50¹. Pankrotimenetlusaegse elatisabi maksmise alused

(1) Kui võlgnik ei täida pankrotimenetluse ajal perekonnaseadusest tulenevat ülalpidamiskohustust, makstakse õigustatud isikule elatise maksmise alusdokumendi alusel alates pankroti väljakuulutamise pankrotimenetlusaegset elatisabi. Elatisabi maksmine lõpeb pankroti lõpetamise määruse jõustumise kuule järgnevast kuust.

(2) Pankrotimenetlusaegse elatisabi suurus ühele lapsele on kuni 100 eurot kalendrikuus ja selle maksmise aluseks on võlgniku makstud elatise summa. Elatisabi suuruse arvutamisel rakendatakse käesoleva seaduse § 50 lõigetes 3–5 sätestatud põhimõtteid.

(3) Pankrotimenetlusaegset elatisabi makstakse tagasiulatuvalt alates täitemenetluse peatamisest pankrotiavalduse menetlemise ajal kuni pankroti väljakuulutamiseni.

(4) Kui isikul on õigus saada samal kuul pankrotimenetlusaegset ja kohtumenetlusaegset või täitemenetlusaegset elatisabi, makstakse elatisabi kokku kuni 100 eurot kalendrikuus.

[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

§ 51. Elatisabi taotlemine

(1) Kohtumenetlusaegse elatisabi saamiseks esitab õigustatud isiku seaduslik esindaja või täisealine õigustatud isik, kes taotleb kohtult elatise väljamõistmist, taotluse Sotsiaalkindlustusametile.
[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

(2) Täitemenetlusaegse elatisabi saamiseks esitab õigustatud isiku seaduslik esindaja või täisealine õigustatud isik taotluse Sotsiaalkindlustusametile täitemenetlust läbiviiva kohtutäituri kaudu.
[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

(3) Sotsiaalkindlustusamet algatab täitemenetlusaegse elatisabi menetluse kohtutäiturilt teate saamisega. Kohtutäitur edastab hiljemalt käesoleva seaduse § 50 lõikes 5 nimetatud arvestusperioodile järgneva kalendrikuu esimesel tööpäeval Sotsiaalkindlustusametile elatisabi taotleja taotluse, kui elatisabi taotleja on täitmisavalduses andnud nõusoleku täitemenetlusaegse elatisabi menetluse algatamiseks Sotsiaalkindlustusametis.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud teate ja taotluse andmete loetelu ning esitamise korra kehtestab valdkonna eest vastutav ministermäärusega.

(5) Kui pankrotimenetlusaegset elatisabi saama õigustatud isikule on eelneva 12 kuu jooksul makstud elatisabi, saab Sotsiaalkindlustusamet andmed võlgniku suhtes esitatud pankrotiavalduse kohta kohtute infosüsteemist ja pankroti väljakuulutamise kohta väljaandest Ametlikud Teadaanded. Sotsiaalkindlustusamet kontrollib elatisabi saama õigustatud isiku vastavust pankrotimenetlusaegse elatisabi saamise tingimustele ja teavitab õigustatud isiku seaduslikku esindajat või täisealist õigustatud isikut elatisabi saamise õiguse tekkimisest.
[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

(6) Kui isikut ei ole käesoleva paragrahvi lõike 5 alusel pankrotimenetlusaegse elatisabi saamise õiguse tekkimisest teavitatud, esitab elatisabi saama õigustatud isiku seaduslik esindaja või täisealine õigustatud isik taotluse pankrotimenetlusaegse elatisabi saamiseks Sotsiaalkindlustusametile.
[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

(7) Pankrotimenetlusaegse elatisabi taotluse andmete loetelu ja esitamise korra kehtestab valdkonna eest vastutav ministermäärusega.
[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

3. jagu Elatisabi määramine ja maksmine

§ 52. Elatisabi määramine

(1) Kohtumenetlusaegne elatisabi määratakse, kui taotlemiseks vajalikud dokumendid on esitatud 45 päeva jooksul maksettepaneku määruse tegemisest või hagi tagamise määruse tegemisest arvates.

(1¹) Pankrotimenetlusaegne elatisabi määratakse, kui taotlemiseks vajalikud dokumendid on esitatud kuue kuu jooksul pankroti väljakuulutamise arvates. Elatisabi hilisema taotlemise korral määratakse elatisabi tagantjärele kuni taotluse esitamise kuule eelnenud kuue kalendrikuu eest.
[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

(2) Kohtumenetlusaegse ja pankrotimenetlusaegse elatisabi määramise või määramata jätmise otsuse teeb Sotsiaalkindlustusamet sotsiaalseadustiku üldosa seaduse §-s 25 sätestatud korras.
[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

(3) Kohtumenetlusaegse ja pankrotimenetlusaegse elatisabi määramise otsuses märgitakse teave elatisnõude ülemineku kohta riigile.
[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

(4) Kohtumenetlusaegse ja pankrotimenetlusaegse elatisabi määramise otsus toimetatakse kätte elatisabi taotlejale ja elatisnõude võlgnikule. Kui puuduvad andmed elatisabi võlgniku aadressi kohta või kui elatisabi võlgnik ei ela teada oleval aadressil ja tema tegelik viibimiskoht ei ole teada ning otsust ei ole muul viisil võimalik teatavaks teha, avaldatakse elatisabi määramise otsus ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded.
[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

(4¹) Sotsiaalkindlustusamet teavitab pankrotihaldurit pankrotimenetlusaegse elatisabi määramise otsuse tegemisest.
[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

(5) Täitemenetlusaegne elatisabi määratakse Sotsiaalkindlustusameti toiminguga.

(6) Sotsiaalkindlustusamet teeb sotsiaalkaitse infosüsteemi kaudu teatavaks täitemenetlust läbiviivale kohtutäiturile käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud toimingut. Elatisabi taotlejale tehakse täitemenetlusaegne elatisabi määramise toiming teatavaks sotsiaalseadustiku üldosa seaduse §-s 27 sätestatud korras.

§ 53. Elatisabi maksmine

(1) Kohtumenetlusaegse elatisabi esimene väljamakse tehakse hiljemalt taotluse esitamise päevale järgneval kuul väljamaksmise kuu ja sellele eelnenu perioodi eest. Järgmised maksed tehakse järgmisel kuul väljamaksmise kuule vastavas elatisabi suuruses.

[RT I, 28.12.2017, 7- jõust. 01.03.2018]

(2) Täitemenetlusaegset elatisabi makstakse täitemenetlusaegse elatisabi taotluse esitamisele ning käesoleva seaduse § 50 lõikes 2 sätestatud tähtajale järgneval kuul.

[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

(3) Pankrotimenetlusaegse elatisabi esimene väljamakse tehakse hiljemalt taotluse esitamise päevale järgneval kuul sellele eelnenu perioodi eest. Järgmised maksed tehakse järgmisel kuul eelnevale kuule vastavas elatisabi suuruses.

[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

§ 54. Elatisabi maksmise lõpetamine

(1) Sotsiaalkindlustusamet lõpetab kohtumenetlusaegse elatisabi maksmise enne käesoleva seaduse § 49 lõikes 3 nimetatud tähtaja möödumist ja tunnistab elatisabi määramise otsuse kehtetuks järgmise asjaolu esinemise kuule järgnevast kuust:

[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

- 1) kui hagi tagamise määrus, millega võlgnikku kohustati elatist maksta kohtumenetluse ajal, on tühistatud;
- 2) kui kohtumenetlus elatisnõudes on lõpetatud;
- 3) kui ilmneb, et elatisabi maksmise tingimused ei olnud või ei ole enam täidetud;
- 4) võlgniku surma korral;
- 5) elatisabi saama õigustatud isiku surma korral.

(2) Kui võlgnik tõendab, et ülalpidamiskohustust ei ole tekkinud või ülalpidamiskohustus on täidetud või esitab elatisnõudele muu tõendatud vastuväite, lõpetab Sotsiaalkindlustusamet kohtumenetlusaegse elatisabi maksmise üksnes käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 1–3 ja 5 sätestatud tingimustel.

(3) Sotsiaalkindlustusamet lõpetab pankrotimenetlusaegse elatisabi maksmise enne pankrotimenetluse lõppemist ja tunnistab elatisabi määramise otsuse kehtetuks järgmise asjaolu esinemise kuule järgnevast kuust:

- 1) kui ilmneb, et elatisabi maksmise tingimused ei olnud või ei ole enam täidetud;
- 2) võlgniku surma korral;
- 3) elatisabi saama õigustatud isiku surma korral.

[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

4. jagu Elatisabi saaja kohustused

§ 55. Elatisabi saaja teatamiskohustus

(1) Kohtumenetlusaegse elatisabi saaja on kohustatud teatama Sotsiaalkindlustusametile lisaks käesoleva seaduse §-s 9 sätestatule viivitamata järgmistest asjaoludest, mis mõjutavad elatisabi maksmist:

- 1) hagi tagamise määruse tühistamine;
- 2) kohtumenetluse lõpetamine, sealhulgas kohtumenetluse lõpetamine elatisnõude rahuldamata jätmisega ja elatise väljamõistmisega;
- 3) lapse kasvatamise lõpetamine;
- 4) võlgniku asumine ülalpidamiskohustust täitma;
- 5) ülevaade võlgniku poolt lapsele makstud elatisest ja muud andmed, mis on elatisabi maksmise ja elatise tagasinõude seisukohalt olulised;

[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

6) elatise maksmise alusdokumendi muutmise;

[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

7) välisriigis toimuva lapse elatise sissenõudmise täitemenetluse lõpetamine.

(2) Täitemenetlusaegse elatisabi saaja on käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 3–7 sätestatud asjaoludest kohustatud viivitamata teavitama kohtutäiturit.

[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

(3) Pankrotimenetlusaegse elatisabi saaja on kohustatud Sotsiaalkindlustusametile viivitamata teatama käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 3–6 nimetatud asjaoludest, mis mõjutavad elatisabi maksmist.

[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

§ 56. Elatisabi tagasinõudmine ja tasaarvestamine

(1) Sotsiaalkindlustusamet nõuab elatisabi saajalt tagasi või tasaarvestab alusetult makstud elatisabi, kui:

- 1) elatisabi on makstud hoolimata sellest, et käesolevas seaduses sätestatud elatisabi maksmise alused ei olnud täidetud;
- 2) kohtumenetlusaegse elatisabi saamise eelduseks olnud kohtumenetlus on lõppenud, ilma et elatis oleks välja mõistetud, välja arvatud juhul, kui selle põhjuseks oli kostja surm;
- 3) kohtumenetlusaegse elatisabi maksmise ajal asub võlgnik täitma ülalpidamiskohustust ning ta ei teadnud ega pidanudki kohustust täites teadma nõude üleminekust riigile;
- 4) täitemenetlusaegse või pankrotimenetlusaegse elatisabi maksmise ajal asub võlgnik täitma ülalpidamiskohustust.

[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

(2) Alusetult makstud täitemenetlusaegset või pankrotimenetlusaegset elatisabi ei ole lubatud tasaarvestada õigustatud isiku täitemenetlusaegse ja pankrotimenetlusaegse elatisabi nõudega.

[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

(3) Kui kohtutäitur või pankrotihaldur saab teada käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 4 nimetatud asjaolust, teavitab ta sellest viivitamata Sotsiaalkindlustusametit.

[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

(4) [Kehtetu -RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

5. jagu Elatisnõude üleminek riigile ja selle sissenõudmine

§ 57. Elatisnõude üleminek riigile

(1) Kui lapsel oli kohtumenetluse ajal õigus nõuda ülalpidamist võlgnikult, läheb kohtumenetlusaegse elatisabi saaja nõue elatisabi määramise otsuse tegemisel üle riigile võlgniku ja võlausaldaja vahelises vaidluses tehtud kohtulahendis märgitud ulatuses, kuid mitte rohkem kui elatisabi taotlejale riigi poolt väljamakstud elatisabi ulatuses.

(1¹) Pankrotimenetlusaegse elatisabi saaja elatise maksmise alusdokumendist tulenev elatisnõue läheb elatisabi määramise otsuse tegemisel riigile üle väljamakstud pankrotimenetlusaegse elatisabi ulatuses.

[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

(2) Täitemenetlusaegse elatisabi saaja elatise maksmise alusdokumendist tulenev elatisnõue läheb riigile üle täitemenetlusaegse elatisabi määramisest alates väljamakstud täitemenetlusaegse elatisabi ulatuses.

[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

(3) Elatise maksmise alusdokument käesoleva paragrahvi lõigete 1–2 alusel riigile üleläänud elatisnõude kohta kehtib ka riigi kohta. Riigil on talle üleläänud elatisnõude suhtes täitedokumentidest tulenevad õigused.

[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

(4) Sotsiaalkindlustusamet teatab võlgnikule kohtumenetlusaegse elatisabi nõude riigile üleminekust viivitamata pärast võlgniku ja võlausaldaja vahelises vaidluses tehtud kohtulahendi jõustumist.

(4¹) Sotsiaalkindlustusamet teatab võlgnikule pankrotimenetlusaegse elatisabi nõude riigile üleminekust viivitamata pärast pankrotimenetluse lõpetamise määruse jõustumist.

[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

(5) Võlgnikule teatatakse kirjalikult, milline nõue, millisest hetkest, millises ulatuses ja millisel õiguslikul alusel on riigile üle läinud. Ühtlasi tehakse võlgnikule ettepanek kohtumenetlusaegse või pankrotimenetlusaegse elatisabi maksmisest tulenev riigi nõue rahuldada ja antakse nõude rahuldamiseks vajalikke juhiseid.

[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

§ 58. Riigile üleläänud elatisnõude sissenõudmine

(1) Kui kohtumenetlusaegse elatisabi nõude võlgnik ei ole riigile üleläänud nõuet rahuldanud, võib Sotsiaalkindlustusamet elatisnõude tasaarvestada või nõuda võla sisse pärast elatist maksmata kohustava kohtulahendi jõustumist sotsiaalseadustiku üldosa seaduses sätestatud korras.

(1¹) Kui pankrotimenetlusaegse elatisabi nõude võlgnik ei ole riigile üleläänud nõuet rahuldanud, võib Sotsiaalkindlustusamet nõuda võla sisse pärast pankrotimenetluse lõpetamise määruse jõustumist vastavalt sotsiaalseadustiku üldosa seaduses sätestatule.
[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

(2) Riigile üleläänud elatisnõude sissenõudmist korraldab ja võlausaldaja õigusi teostab:
1) täitemenetlusaegse elatisnõude korral Maksu- ja Tolliamet;
2) kohtumenetlusaegse ja pankrotimenetlusaegse elatisnõude korral Sotsiaalkindlustusamet.
[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

(3) Täitemenetlusaegse elatisabi nõue loetakse elatisasja täitemenetlusega ühinekuks, kui Sotsiaalkindlustusamet teavitab sotsiaalkaitse infosüsteemi kaudu elatist sissenõudvat kohtutäiturit täitemenetlusaegse elatisabi väljamaksmisest või välisriigist laekuva elatise vahendamise korral riigi nõude mahaarvamisest käesoleva seaduse § 60 lõike 3 alusel.
[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

(4) Riigile üleläänud elatisnõue makstakse riigile ühinenud täitemenetluses välja ainult siis, kui lapsele kuuluv ja sissenõutavaks muutunud elatisnõue on täies mahus välja makstud.

(5) Elatisabi ei nõuta sisse elatisabi saama õigustatud isikult, tema õelt ega vennalt ega nende seaduslikult esindajalt, kui riigi nõue tema vastu on tekkinud pärimisseaduses sätestatud korras.
[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

(6) Riigile üleläänud ja võlgnikult sissenõutud elatisnõude ja elatisabi saajalt tagasinõutud elatisabi summad kantakse riigieelarvesse.

6. jagu

Täitemenetlusaegse elatisabi erisused täitemenetluse läbiviimisel välisriigis

§ 59. Kohtulahendi välisriiki täitmisele esitamine

(1) Kui võlgniku suhtes ei saa Eestis täitemenetlust läbi viia, sest tal puudub Eestis vara, elu- ja asukoht ning taotlejale on teada, et võlgniku või tema vara asukoht võib olla välisriigis, peab elatisabi taotleja täitemenetlusaegse elatisabi saamiseks esitama elatist väljamõistva kohtulahendi täitmisele esitamisele asjakohasesse välisriiki. Sel juhul esitab taotleja ka täitemenetlusaegse elatisabi taotluse käesoleva paragrahvi lõike 3 alusel volitatud kohtutäiturile.

(2) Kui võlgniku vara, elu- või asukoht on Euroopa Liidu liikmesriigis või riigis, mis on liitunud elatist väljamõistva kohtulahendi täitmise taotlemist Eesti keskasutuse kaudu võimaldava konventsiooniga, peab elatisabi taotleja esitama elatist väljamõistva kohtulahendi täitmisele vastavasse riiki Justiitsministeeriumi kaudu. Sel juhul esitab taotleja ka täitemenetlusaegse elatisabi taotluse Justiitsministeeriumile.

(3) Elatisabi taotleja kohustub elatist väljamõistva kohtulahendi välisriiki täitmisele esitamise korral volitama enda poolt valitud kohtutäiturit võtma vastu välisriigis võlgnikult sissenõutud elatist. Elatisabi taotleja märgib elatist väljamõistva kohtulahendi välisriiki täitmisele esitamise korral elatise saajaks volitatud kohtutäituri ja saaja kontoks selle kohtutäituri ametialase arvelduskonto.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud volikirja andmete loetelu, millega elatisabi taotleja volitab kohtutäiturit välisriigist sissenõutud elatist vastu võtma, kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

(5) Justiitsministeerium edastab volitatud kohtutäiturile elatisabi taotluse, välisriiki saadetava kohtulahendi koopia ja taotleja poolt esitatud võlgnevuse kalkultatsiooni.

(6) Volitatud kohtutäitur avab välisriigist laekuva elatise vahendamise toimiku, milles peab arvestust lapsele ja riigile kuuluvate elatisnõuete üle tema arvelduskontole laekuva elatise ning talle esitatud andmete ja dokumentide alusel. Kohtutäitur esitab Sotsiaalkindlustusametile käesoleva seaduse § 50 lõikes 5 sätestatud tähtaja jooksul elatisabi väljamakse suuruse samas sättes nimetatud arvestusperioodi eest, lähtudes tema poolt elatisabi taotlejale ülekantud elatise suurusest ning talle esitatud kirjalikest dokumentidest, millest nähtub, et elatisabi taotleja nõue on rahuldatud.

(7) Kui võlgniku suhtes viiakse Eestis läbi täitemenetlust, kuid lisaks on võimalik tema suhtes alustada täitemenetlust ka välisriigis, on elatisabi taotleja kohustatud algatama täitemenetluse ka välisriigis käesoleva jao kohaselt. Sellisel juhul volitab elatisabi taotleja välisriigis sissenõutud elatist vastu võtma Eestis täitemenetlust läbiviiva kohtutäituri.

(8) Kui elatisabi taotleja on algatanud elatist väljamõistva kohtulahendi alusel välisriigis täitemenetluse enne, kui ta esitab elatisabi taotluse, peab ta elatisabi saamiseks volitama Eesti kohtutäiturit käesoleva paragrahvi kohaselt välisriigis sissenõutud elatist vastu võtma ning teavitama välisriigis täitemenetlust läbiviivat asutust või isikut, et sissenõutud elatis tuleb kanda volitatud kohtutäituri ametialasele kontole. Elatisabi taotleja peab

välisriigis alustatud täitemenetluse kohta esitama täitemenetlust läbiviiva asutuse väljastatud ning apostillitud või legaliseeritud kinnituse.

(9) Kui Justiitsministeerium on välisriigi keskasutuselt saanud teabe, et täitemenetlust välisriigis ei ole alustatud või täitemenetlus on lõpetatud, edastab Justiitsministeerium nimetatud teabe välisriigist elatist vahendama volitatud Eesti kohtutäiturile. Kohtutäitur lõpetab teabe saamise järel elatise vahendamise ning sulgeb elatise vahendamise toimiku.

§ 60. Välisriigist laekuv elatis, elatisabi väljamaksmine ja riigi nõude mahaarvamine

(1) Kohtutäitur, keda on volitatud vastu võtma välisriigis sissenõutud elatist on kohustatud tema kontole laekunud elatise kandma elatisabi taotleja kontole kümne tööpäeva jooksul.

(2) Täitemenetlusaegset elatisabi makstakse alates ühe kuu möödumisest välisriigis sundtäitmisele pädeva isiku poolt kohtulahendi vastuvõtmise kohta kinnituse esitamisest. Kui kohtulahend on esitatud täitmisele Justiitsministeeriumi kaudu, makstakse täitemenetlusaegset elatisabi alates ühe kuu möödumisest, kui Justiitsministeerium on saanud välisriigi pädevalt keskasutuselt teate kohtulahendi täitmisele edastamise kohta. [RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

(3) Kohtutäitur arvab riigile ülelainud elatisnõude maha välisriigist laekunud elatisele talle esitatud kohtulahendi ja nõude üleminekut tõendava dokumendi alusel, kui lapsele kuuluv ja sissenõutavaks muutunud elatisnõue on täies ulatuses välja makstud.

5. peatükk Rakendussätted

1. jagu Üleminekusätted ja järelhindamine

§ 61. Üksikvanema lapse toetuse maksmise jätkamine

Kui isikule makstakse käesoleva seaduse jõustumise ajal üksikvanema lapse toetust, jätkatakse selle maksmist vastavalt käesoleva seaduse §-le 19.

§ 62. Käesoleva seaduse § 50 lõike 2 ja § 60 lõike 2 rakendamine

[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

Käesoleva seaduse § 50 lõikes 2 ja § 60 lõikes 2 sätestatud ühekuulist ooteaega kohaldatakse tagasiulatuvalt täitemenetluses esitatud elatisabi avalduse suhtes, kui elatisabi ei ole välja makstud seetõttu, et varem kehtinud neljakuuline ooteaeg ei ole veel möödunud.

[RT I, 31.03.2022, 1- jõust. 01.07.2022]

§ 63. Seaduse järelhindamine

(1) Käesoleva seaduse järelhindamiseks koostab Sotsiaalkindlustusamet tegevuskava, kus sätestatakse järelhindamise aeg, vaadeldavad mõju liigid ja hindamise kriteeriumid. Sotsiaalkindlustusamet esitab nimetatud tegevuskava Sotsiaalministeeriumile 2018. aasta 1. jaanuariks.

(2) Sotsiaalkindlustusamet teeb järelhindamise lõpliku analüüsi 2020. aasta 1. jaanuariks ja esitab selle Sotsiaalministeeriumile kinnitamiseks.

(3) Vanemahüvitise suuruse arutamisel töötusega arvestamise põhimõtte rakendamise sotsiaalse, sealhulgas demograafilise eeldatava olulise mõju järelhindamise teeb Sotsiaalministeerium hiljemalt 2024. aastal.

[RT I, 28.05.2021, 12- jõust. 01.07.2021]

§ 63¹. Üleminekusätted vanemahüvitise ning lapsehooldustasu määramisel ja maksmisel

(1) Isikule, kellel oli õigus saada vanemahüvitist enne 2019. aasta 1. septembrit, ei kohaldata temale väljamaksmata vanemahüvitise suhtes 2019. aasta 1. septembril jõustunud perehüvitiste seaduse §-des 37–40 sätestatud.

(2) Isikule, kellel on õigus saada lapsehooldustasu kuni 2019. aasta 31. augustini kehtinud perehüvitiste seaduse alusel, määratakse ja makstakse lapsehooldustasu kuni 2024. aasta 31. augustini või lapsehooldustasu

saamise õiguse lõppemiseni. Sotsiaalkindlustusamet kohaldab lapsehooldustasu määramisel ja maksmisel enne 2019. aasta 1. septembrit kehtinud perehüvitiste seadust.
[RT I, 28.12.2017, 7- jõust. 01.09.2019]

(3) Isa vanemahüvitise saamise õigus on üksnes isal, kelle laps sünnib 2020. aasta 1. juulil või hiljem, välja arvatud töölepingu seaduse § 139²lõigetes 1 ja 5 sätestatud juhtudel.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

(4) Isikule, kellel tekkis õigus sünnitushüvitisele ravikindlustuse seaduse alusel enne 2022. aasta 1. aprilli, makstakse sünnitushüvitist ravikindlustuse seaduse kuni 2022. aasta 31. märtsini kehtinud redaktsioonis sätestatud alusel, tingimustel ja korras. Sünnituslehe lõpupäevale järgnevast päevast tekib isikul käesoleva seaduse alusel õigus üksnes jagatavale vanemahüvitisele 435 päevaks.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud sünnitushüvitist saama õigustatud isikule, kellele makstav jagatav vanemahüvitis arvutatakse käesoleva seaduse § 43 lõike 1 alusel, hüvitatakse alates lapse sünnist jagatava vanemahüvitise ja sünnitushüvitise vahe, mis loetakse jagatavaks vanemahüvitiseks.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

(6) Kui isikule on vanemahüvitis määratud enne 2022. aasta 1. aprilli, kohaldatakse vanemahüvitise kasutamata kalendripäevadele käesoleva seaduse 2022. aasta 1. aprillil jõustunud redaktsiooni.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

(7) Isikul, kellele maksti kuni 2022. aasta 1. aprillini isa täiendavat vanemahüvitist, vähendatakse isa vanemahüvitise saamise õigust nende kalendripäevade võrra, kui ta sai isa täiendavat vanemahüvitist.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

(8) Isikule, kellel tekkis õigus lapsendamishüvitisele ravikindlustuse seaduse alusel enne 2022. aasta 1. aprilli, makstakse lapsendamishüvitist ravikindlustuse seaduse kuni 2022. aasta 31. märtsini kehtinud redaktsioonis sätestatud alusel, tingimustel ja korras.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022]

§ 63². Üleminekusäte vanemahüvitise arvutamisel laste järjestikuse sünni korral

Kui vanemahüvitise saajal, kelle lapse sünni vahe eelmise lapse sünniga on lühem kui kolm aastat ning käesoleva seaduse §-de 37–40 alusel arvutatud ühe kalendrikuu keskmine tulu on väiksem kui talle eelmisel korral määratud hüvitise arvutamise aluseks olnud tulu või see on sellega võrdne, arvutab Sotsiaalkindlustusamet vanemahüvitise ümber edasiulatavalt alates 2020. aasta 1. juulist vastavalt käesoleva seaduse 2020. aasta 1. juulil jõustunud § 41 lõikele 1. Vanemahüvitis arvutatakse ümber ja makstakse välja Sotsiaalkindlustusameti toiminguga hiljemalt 2020. aasta 30. novembriks.
[RT I, 30.06.2020, 11- jõust. 01.07.2020]

§ 63³. Peretoetuste maksmine Sotsiaalministeeriumi hallatava riigiasutuse statsionaarse õppega täienduskoolituse kursusel osalemise korral

Käesoleva seaduse § 17 lõikes 2 nimetatud juhul makstakse peretoetusi Sotsiaalministeeriumi hallatava riigiasutuse statsionaarse õppega täienduskoolituse kursusel osalemise korral alates 2021. aasta 1. aprillist.
[RT I, 22.03.2021, 2- jõust. 01.04.2021]

§ 63⁴. Vanemahüvitise maksmine tagasiulatavalt lapse surnult sündimise korral

(1) Isal, kelle laps sündis surnult pärast 2020. aasta 1. juulit ja enne käesoleva seaduse § 34 lõike 1²jõustumist, on õigus tagasiulatavalt isa täiendavale vanemahüvitisele isapuhkust kasutamata. Sellisel juhul ei rakendata käesoleva seaduse § 44 lõikes 1 sätestatud taotlemise ajalist piirangut.

(2) Emal, kelle laps sündis surnult pärast 2020. aasta 1. juulit ja enne käesoleva seaduse § 34 lõike 1²jõustumist ja kellel ei olnud õigust sünnitushüvitisele ravikindlustuse seaduse alusel, on õigus tagasiulatavalt vanemahüvitisele alates lapse sünni päevast järjestikku 30 kalendripäeva.
[RT I, 28.05.2021, 12- jõust. 07.06.2021]

§ 63⁵. Paragrahvi 37 lõigete 4¹–4³ rakendamine [Kehtetu - RT I, 28.05.2021, 12- jõust. 01.04.2022]

§ 63⁶. Paragrahvi 39 lõigete 6¹–6³ rakendamine

Käesoleva seaduse § 39 lõigetes 6¹–6³sätestatud rakendatakse tagasiulatavalt ajavahemikus 2021. aasta 1. jaanuarist kuni 2023. aasta 31. detsembrini sündinud laste puhul.
[RT I, 28.05.2021, 12- jõust. 01.04.2022, kehtib kuni 31.12.2026]

§ 63⁷. Lasterikka pere toetuse maksmise jätkamine ja peretoetuste maksmine pärast 2023. aasta 1. jaanuari

(1) Õigus lasterikka pere toetuse maksmise jätkamisele käesoleva seaduse § 21 lõike 4 või 5 alusel on neil, kellel on õigus lasterikka pere toetusele 2023. aasta 1. jaanuari seisuga või pärast seda.

(2) Käesoleva seaduse § 21 lõike 4 või 5 alusel makstakse lasterikka pere toetus ajavahemiku eest 2023. aasta 1. jaanuarist kuni 2023. aasta 31. märtsini välja hiljemalt 2023. aasta 31. märtsiks.

(3) Kui lapsetoetuse maksmine on enne 2023. aasta 1. jaanuari lõpetatud ja toetus määratakse 2023. aasta 1. jaanuarist uuesti, makstakse peretoetused ajavahemiku eest 2023. aasta 1. jaanuarist kuni 2023. aasta 31. märtsini välja hiljemalt 2023. aasta 31. märtsiks.

(4) Käesoleva seaduse § 17 lõikes 3, § 19 lõikes 3 ning § 21 lõigetes 2 ja 3 sätestatud peretoetuse 2023. aasta jaanuaris väljamakstud toetuse suuruse ja 2023. aasta 1. veebruarist jõustunud toetuse suuruse vahe makstakse välja hiljemalt 2023. aasta 31. maiks.

[RT I, 11.01.2023, 2- jõust. 01.02.2023]

2. jagu Seaduste muutmine ja kehtetuks tunnistamine

§ 64.–§ 72.[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 73. Pereküsitiste seaduse muutmine

Pereküsitiste seaduses tehakse järgmised muudatused:

1)paragrahvi 16 lõike 1 punkt 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„5) lasterikka pere toetus.”;

2)paragrahvi 17 lõikes 3 asendatakse arv „50” arvuga „55”;

3)paragrahvi 17 lõikes 3 asendatakse arv „55” arvuga „60”;

4)paragrahv 21 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„§ 21. Lasterikka pere toetus

(1) Lasterikka pere toetuse saamise õigus on ühel vanemal, hooldajal või eestkostjal või käesoleva seaduse § 25 lõike 1 punktis 2 või 3 nimetatud isikul, kes kasvatab peres kolme või enam last, kes vastavad käesoleva seaduse § 17 lõikes 1 või 2 sätestatud tingimustele.

(2) Lasterikka pere toetuse suurus kolme kuni kuut last kasvatavale perele on 300 eurot.

[RT I, 24.12.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

(3) Lasterikka pere toetuse suurus seitset või enam last kasvatavale perele on 400 eurot.”.

[RT I, 24.12.2016, 1- jõust. 01.01.2017]

§ 74.–§ 87.[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

3. jagu Seaduse jõustumine

§ 88. Seaduse jõustumine

(1) Käesolev seadus jõustub 2017. aasta 1. jaanuaril.

(2) Käesoleva seaduse § 79 punkt 2 ning § 87 punktid 1 ja 2 jõustuvad üldises korras.

(3) Käesoleva seaduse § 73 punktid 1 ja 4, § 76 punkt 1 ja § 78 punkt 5 jõustuvad 2017. aasta 1. juulil.

(4) Käesoleva seaduse § 64, § 70 punkt 1 ja § 73 punkt 2 jõustuvad 2018. aasta 1. jaanuaril.

(5) Käesoleva seaduse § 73 punkt 3 jõustub 2019. aasta 1. jaanuaril.

(6) Käesoleva seaduse § 34 lõiked 1² ja 1³ ning § 44 lõige 1⁵ kehtivad kuni 2022. aasta 31. märtsini.
[RT I, 28.05.2021, 12- jõust. 07.06.2021]

(7) Käesoleva seaduse § 37 lõiked 4¹–4³ ja § 63⁵ kehtivad kuni 2022. aasta 31. märtsini.
[RT I, 28.05.2021, 12- jõust. 01.07.2021]

(8) Käesoleva seaduse § 39 lõiked 6¹–6³ ja § 63⁶ kehtivad kuni 2026. aasta 31. detsembrini.
[RT I, 28.05.2021, 12- jõust. 01.04.2022]

(9) Käesoleva seaduse § 40 lõige 6 kehtib kuni 2024. aasta 9. aprillini.
[RT I, 26.10.2018, 1- jõust. 01.04.2022, muudetud [RT I, 31.03.2022, 1]]